

Navigatieplan Platteland
2014 -2019
uitvoeringsnota
2015 - 2017

Situering

Het navigatieplan Platteland 2014 -2019 werd vastgesteld door de provincieraad op 3 juli 2014.

Het navigatieplan mocht alvast als kader dienen voor de opmaak van het provinciaal plattelandsprogramma dat, voor de provincie West-Vlaanderen, het kader scheidt voor de uitvoering van het gebiedsgerichte werking van PDPO III die de volgende maatregelen omvat:

- a) Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland
- b) Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)
- c) Werking plaatselijke groepen (LEADER)
- d) Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)
- e) Samenwerkingsprojecten (LEADER)
- f) Samenwerking met de stedelijke omgeving op het vlak van lokale voedselvoorzieningen en hernieuwbare energie

En de Platteland Plus projecten.

Een programma dat, voor de periode 2014-2020 een totale steun van 17 246 480,58 € omvat.

Daarnaast was er de expliciete opdracht om, via de opmaak van uitvoeringsnota's, de vinger aan de pols te houden m.b.t. de realisatie van het navigatieplan.

Die uitvoeringsnota wordt ingevuld op twee manieren: enerzijds door per actie een stand van zaken mee te geven inzake de uitvoering.

Anderzijds wordt ook vooruitgeblikt naar de toekomst. Dit met een horizon van iets meer dan twee jaar waarna, in het najaar van 2017, de oefening wordt herhaald voor de resterende periode 2018-2019.

Doelstelling 1: EEN BELEIDSKADER AANREIKEN	3
Actie 1.1 Organisatie van het provinciale plattelandsbeleid	4
Actie 1.2. Omschrijving van het West-Vlaamse platteland.....	4
Actie 1.3. Monitoring van het West-Vlaamse platteland	5
Actie 1.4.De Vlaamse provincies en platteland	6
Actie 1.5. Het interbestuurlijk Plattelandsoverleg (IPO).....	7
Actie 1.6.Beheer gebiedsgerichte werking binnen PDPO	8
Doelstelling 2. ONDERSTEUNEN EN BETER INTEGREREN VAN RURAAL ONDERNEMERSCHAP IN RURALE GEBIEDEN.....	9
Actie 2.1.: Interlokale ruimte voor bedrijvigheid.....	10
Actie 2.2. Bedrijventerreinen in plattelandsgebieden	10
Actie 2.3: Landschappelijke inpasbaarheid solitaire bedrijfsvestigingen	12
Actie 2.4: Hergebruik van functionloze gebouwen op het platteland	12
Actie 2.5: Ondersteuning rurale economie	13
Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland	14
Doelstelling 3. STREVEN NAAR EEN GOED INGEPASTE, KWALITEITSVOLLE EN DUURZAME LANDBOUW	17
Actie 3.1 Glastuinbouwontwikkeling	17
Actie 3.2: Het landbouw bedrijf in z'n omgeving.....	18
Actie 3.3: Innovatie verbredingsactiviteiten en maatschappelijke diensten	20
Actie 3.4: Agrobiodiversiteit	20
Actie 3.5: Stadsnabije- en stadslandbouw	21
Doelstelling 4 : VERSTERKEN VAN DE WOON- EN LEEFOMGEVING	24
Actie 4.1: Dorpenstrategie	24
Actie 4.2: Plattelandsarmoede en sociale verdringing	26
Actie 4.3: Mobiliteit in plattelandsregio's	27
Doelstelling 5 . ZORGEN VOOR DE BASISKWALITEITEN OP HET PLATTELAND	29
Actie 5.1: Provinciale gebiedsinrichting.....	30
Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapopbouw en –zorg.....	31
Actie 5.3. Beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructuren	32
Actie 5.4. naar een functioneel wegennet op het platteland.....	33
Actie 5.5. Integraal Waterbeleid.....	34
Actie 5.6. gebiedsgericht inzetten op klimaatadaptatie en duurzame energie	36
Doelstelling 6. VERSTERKEN VAN DE IDENTITEIT VAN HET PLATTELAND.....	38
Actie 6.1. Karakteristieke (erfgoed)thema's als sterkhouders voor streekidentiteit.....	39
Actie 6.2. Toekomst parochiekerken op het platteland	40
Actie 6.3. Verrommeling op het platteland	41
Actie 6.4 kwalitatieve vormgeving en inpassing projecten in hun plattelandsomgeving (WinVorm)	42
Actie 6.5 Regional Branding.....	43

Doelstelling 1: EEN BELEIDSKADER AANREIKEN

Het navigatieplan platteland 2014-2019 is een nota voor het hele provinciaal bestuur en haar partners die de fundamenteën voor een West-Vlaams geïntegreerd plattelandsbeleid vastlegt. We vertrekken hierbij van een aantal uitgangspunten zoals het plattelandsbeleid als G3-beleid (gebiedsgericht, geïntegreerd en gedifferentieerd), aandacht voor de bestuurskracht van kleine plattelandsgemeenten en specifieke aandacht voor kwetsbare groepen.

Het plattelandsbeleid is flankerend t.o.v. bestaande sectorale beleidsplanning en hierbij wordt veelal een bovenlokale invalshoek betracht hetgeen nauw aansluit bij de provinciale taakstelling.

Plattelandsbeleid wordt dan ook gezien als een interbestuurlijk beleid met een gedeelde taakstelling voor Europa, de provincie, Vlaanderen (voornamelijk VLM) en de gemeenten.

Alhoewel het provinciale plattelandsbeleid gedragen wordt door een aantal provinciale diensten, gebeurt de coördinatie en opvolging gebeurt door de dienst gebiedsgerichte werking met in z'n rangen een stafmedewerker plattelandsbeleid (plattelandloket).

Samenvatting uitvoering 2015-2017

De werkgroep platteland die ambtelijk de voortgang van het provinciale plattelandsbeleid opvolgt, werd geactualiseerd qua samenstelling (o.a. alle agentschappen kregen een zitje) en werd afgestemd met de technische werkgroep PDPO III. Deze werkgroep werd betrokken bij het opstellen van dit jaarprogramma.

Het plattelandloket staat tevens in voor het beheer van het provinciaal **plattelandsprogramma 2014-2020** ofwel PDPO III dat in 2015 werd gelanceerd met o.a. de eerste goedkeuringronde van Platteland Plus – en omgevingskwaliteitsprojecten en de goedkeuring van de nieuwe leaergebieden de Westhoek en Midden-West-Vlaanderen.

In 2015 en 2016 ligt de prioriteit vooral op de goede opstart van het programma met als extra aandachtspunt de herwerking van de maatregel Omgevingskwaliteit teneinde aan de oorspronkelijke, brede invulling van die maatregel te kunnen voldoen.

Afstemming van ons provinciale plattelandsbeleid met dat van de andere provincies gebeurt op niveau van de VVP met een bestuurlijke en ambtelijke commissie platteland waaraan zowel de gedeputeerde voor gebiedsgerichte werking als het plattelandloket deelnemen.

Verder werden, in het kader van het Witboek Interne staatshervorming, de provincies, als streekbestuur, erkend als regisseur van gebiedsgericht plattelandsbeleid, met uitzondering van de gebiedsgerichte projecten van de VLM.

Jaarlijks wordt dan ook afgestemd met de VLM regio West voor wat betreft de inrichtingsprojecten van beide partijen (zoals de gebiedsinrichtingsprojecten van de provincie en de diverse landinrichtingsprojecten van de VLM).

Het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg speelt een belangrijke rol binnen het Vlaamse plattelandsbeleid met recentelijk de oprichting van een drietal nieuwe themagroepen waaronder Lokale voedselstrategieën, Oogstbare landschappen en Economische activiteiten in het landelijk gebied. In elk van de werkgroepen is er aanwezigheid vanuit de provinciale administratie.

Als provincie (in naam van de VVP) participeren we ook in het recentelijk opgericht **Open Ruimte Platform (ORP)** met als andere partners de Vlaamse Landmaatschappij, VVSG en het departement Ruimte. Dat platform is ontstaan naar aanleiding van de 25ste verjaardag van de Vlaamse Landmaatschappij waarbij een toekomstverkenning voor de Vlaamse open ruimte werd uitgewerkt.

Er wordt hierbij vertrokken vanuit de overtuiging dat de open ruimte een cruciale bouwsteen en hefboom is voor de toekomst van het sterk verstedelijkte Vlaanderen en de conclusies en resultaten ervan zullen gebruikt worden om een beleid voor de toekomst van de open ruimte voor te stellen.

Deze deelname is dan ook belangrijk; dit zeker gezien de engagementen die de provincie West-Vlaanderen hierin heeft genomen enerzijds door te zetelen in de structuren, anderzijds door het uitwerken van onderliggend proefproject Smarter Agro.

Voor een aantal acties binnen deze doelstelling waren we afhankelijk van Vlaams initiatief. Het betreft o.a. de opmaak van een methode om op een dynamische manier het platteland te gaan beschrijven (gebruik makende van een verschillende indicatorenset per thema) en het ontwikkelen van een indicator voor omgevingskwaliteit. Beide acties liepen op het Vlaamse niveau ofwel vertraging op ofwel kregen ze een andere invulling. Daarom werden ze ook bij ons in de wacht gezet tot er meer duidelijkheid is op Vlaams niveau.

Actie 1.1 Organisatie van het provinciale plattelandsbeleid

Alle provinciale diensten dragen bij tot de uitvoering van het navigatieplan platteland maar de coördinatie en opvolging gebeurt door de dienst gebiedsgerichte werking met in z'n rangen een stafmedewerker plattelandsbeleid (plattelandsloket).

Om de betrokkenheid van die provinciale diensten te verzekeren werd in 2001 een werkgroep platteland opgericht.

Deze operationele aanpak wordt verder gezet en indien nodig geoptimaliseerd.

Interactie met andere acties: /

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Stand van zaken:

Het plattelandsloket is operationeel.

De werkgroep platteland is geactualiseerd qua samenstelling en afgestemd met de technische werkgroep PDPO. Deze werkgroep werd betrokken bij het opstellen van dit jaarprogramma.

Vooruitblik:

Deze actie loopt onveranderd door.

Actie 1.2. Omschrijving van het West-Vlaamse platteland

Nadat in het voorbije decennium verschillende termen en statische omschrijvingen voor het platteland werden gehanteerd, primeert nu het inzicht dat plattelandsbeleid best niet wordt opgesloten in een al te strikte omschrijving gezien het uiteenlopend karakter van de acties en de sterke interactie die zich tussen de stedelijke kernen en de plattelandszones aftekent.

In 2011 liet de VLM een methode opmaken om op een dynamische wijze het Vlaamse platteland te omschrijven. De methodiek, die gebruik maakt van een indicatorenset per beleidsthema, laat toe om, afhankelijk van het thema een andere, meer accurate, afbakening van het platteland te krijgen. Om de methodiek in te zetten als een volwaardig instrument, is continue actualisatie van de indicatoren nodig, rekening houdend met het gewenste toepassingsveld.

De VLM zet vanaf 2015 een vervoltraject op m.b.t. de verdere toepassing van deze methodiek en de provincie West-Vlaanderen wil zich zeker in deze logica inschrijven.

Interactie met andere acties:

- *actie 1.3: Monitoring van het West-Vlaamse platteland*

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst economie

Stand van zaken:

In de praktijk heeft de VLM slechts beperkt gebruik gemaakt van de methodiek en dient er nog een behoorlijke vertaalslag te gebeuren om de resultaten van de studie te vertalen naar gebruiksvriendelijk instrument voor zowel de VLM als provincies. Momenteel zijn er geen concrete ambities om dit alsnog te doen.

Vooruitblik:

Omwille van de beperkte ambities vanuit zowel VLM als de Vlaamse provincies om uit de studie een volwaardig instrument te maken wordt deze actie on hold gezet.

Actie 1.3. Monitoring van het West-Vlaamse platteland

Reeds in 2003 werd de noodzaak geformuleerd aan afzonderlijke monitoring van het platteland gelinkt aan het leefbaarheidsaspect en (op termijn) uit te breiden naar een 'plattelandsmonitor'.

Vlaanderen wil nu de Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND) uitbreiden met de ontwikkeling van een indicator voor "omgevingskwaliteit" (2014) zowel voor specifieke gebiedstypes (open ruimte, randstedelijk gebied, ...) als voor gebiedsgerichte projecten waarbij men vertrekt van de waardering van mensen voor hun gebied bepaald door de ecologische, economische en maatschappelijke kenmerken van het gebied.

Binnen de dienst economie wordt een kenniscentrum West-Vlaanderen opgericht. Dit centrum zou kunnen zorgen voor een verankering en vertaling van de Vlaamse monitoring naar West-Vlaanderen en het bijhouden van eigen monitoring zoals de leefbaarheidsmonitoring vermeld onder doelstelling 4 m.b.t de dorpenstrategie.

Verder participeert de provincie via de VVP in het Vlaams Platform voor Plattelandsonderzoek dat studie- en onderzoekopdrachten rond het platteland wil afstemmen en samenbrengen.

Interactie met andere acties:

- *actie 1.2: Omschrijving van het West-Vlaamse platteland*

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst economie, dienst welzijn, Inagro.

Stand van zaken:

Bij de Vlaamse overheid blijkt dat de ontwikkeling van een indicator omgevingskwaliteit niet haalbaar is. Wel wordt er gewerkt aan een denkkader van fysische en niet fysische factoren waarmee de VLM in haar dagelijkse praktijk rekening moet houden om de omgevingskwaliteit te verhogen. Dat denkkader omvat een aantal deelfacetten die in hun geheel omgevingskwaliteit (mee) bepalen.

Het Platform voor plattelandsonderzoek is opgestart met in de formulering van haar onderzoeksagenda aandacht voor dataverzameling en monitoring. Een drietal piloot-onderzoeksprojecten zijn opgestart. Er wordt opgevolgd of daar, voor de provincie West-Vlaanderen, bruikbare informatie uitkomt.

Het 'Kenniscentrum Economie West' is nog niet opgericht binnen de Provincie, de overdracht vanuit WES dient nog formeel te gebeuren. Wel zijn er al een aantal 'optimalisaties' gebeurd zoals het overdragen van de economische bibliotheek, het digitaal platform en het tijdschrift West-Vlaanderen Werkt. In het kader van 'Horizon 2017' wordt gedacht aan de uitbouw van een ruim provinciaal kenniscentrum dat zou bestaan uit de clustering van de bestaande sectorale kenniscentra zoals het steunpunt sociale planning.

Vooruitblik:

Afhankelijk van de evoluties op Vlaams en West-Vlaams niveau wordt hierop verder gewerkt.

Actie 1.4. De Vlaamse provincies en platteland

Plattelandsbeleid heeft niet alleen een horizontaal, beleidsdomeinoverschrijdend karakter, maar evenzeer een verticale bestuurlijke dimensie waarbij een wederzijdse versterking van bestuursniveaus wordt nagestreefd.

In het kader van het Witboek Interne staatshervorming werden de provincies, als streekbestuur, erkend als regisseur van gebiedsgericht plattelandsbeleid, met uitzondering van de gebiedsgerichte projecten van de VLM.

Afstemming met de VLM m.b.t projecten in de eigen provincie gebeurt zowel op projectniveau als d.m.v. een jaarlijks planningsoverleg in de schoot van de werkgroep platteland.

Daarnaast zijn de provincies vertegenwoordigd in de raad van bestuur van de VLM. Ook dit opent perspectieven om tot afstemming te komen tussen VLM en provincies.

De Vereniging van Vlaamse Provincies organiseert een bestuurlijke en ambtelijke commissie platteland waaraan de gedeputeerde van platteland en de dienst gebiedsgerichte werking deelnemen.

De Provincie wenst vanuit haar taakstelling deze betrokkenheid en samenwerking actief verder te zetten.

Interactie met andere acties: /

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Stand van zaken:

Jaarlijks wordt afgestemd met de VLM regio West voor wat betreft de inrichtingsprojecten van beide partijen (zoals de gebiedsinrichtingsprojecten van de provincie en de diverse landinrichtingsprojecten van de VLM).

Er is nog geen samenspraak geweest met de West-Vlaamse vertegenwoordiger in de raad van bestuur van de VLM.

Er is geregelde deelname aan zowel de bestuurlijke als ambtelijke commissie platteland van de VVP.

Recentelijk is de VVP (met gedeputeerde Decorte als vertegenwoordiger en de dienst gebiedsgerichte werking als backing) partner geworden in het Open Ruimte Platform.

Dat Platform, uitgewerkt door de Vlaamse Landmaatschappij, VVSG, VVP en het departement Ruimte, kwam er naar aanleiding van de 25ste verjaardag van de Vlaamse Landmaatschappij waarbij een toekomstverkenning voor de Vlaamse open ruimte werd uitgewerkt met als resultaat het open ruimte offensief, bestaande uit zes toekomstprojecten voor de open ruimte.

Om deze toekomstverhalen effectief uit te testen en te leren van innovaties die momenteel al volop aan de gang zijn, werd in 2014 het Open Ruimte Platform opgericht; dit vanuit de overtuiging dat de open ruimte een cruciale bouwsteen en hefboom is voor de toekomst van het sterk verstedelijkte Vlaanderen.

Naast een leerplatform waar (bestaan)de expertise en kennis wordt samengebracht wil het Open Ruimte Platform ook de toekomstprojecten testen in concrete cases op het terrein.

Eén van de cases is het project Smarter Agro in Midden-West-Vlaanderen waarin ook verschillende provinciale diensten en agentschappen participeren met als doel het inschakelen van private waterputten binnen het integraal waterbeheer van het bovenstroomse gebied van de Rivierbeek.

De conclusies en resultaten daarvan zullen gebruikt worden om een beleid voor de toekomst van de open ruimte voor te stellen.

Vooruitblik:

Deze actie loopt onverminderd verder.

Extra aandacht is er evenwel voor het Open Ruimte Platform; dit zeker gezien de engagementen die de provincie West-Vlaanderen hierin heeft genomen enerzijds door te zetelen in de structuren anderzijds door het uitwerken van het proefproject Smarter Agro.

Actie 1.5. Het interbestuurlijk Plattelandsoverleg (IPO).

Het IPO (Interbestuurlijk Plattelandsoverleg) is een forum waar verschillende beleidsdomeinen, bestuursniveaus en middenveld samen aan tafel zitten rond plattelandspecifieke knelpunten.

Gezien het belang van dit forum voor het West-Vlaamse platteland neemt de gedeputeerde van platteland deel aan het bestuurlijk overleg. Ambtelijk ligt de opvolging vooral bij de dienst gebiedsgerichte werking (plattelandskloket) en, indien relevant omwille van deskundigheid en betrokkenheid, ook bij andere provinciale diensten.

Vanuit de provincie West-Vlaanderen wordt steeds gezocht om de uitkomst van de werkzaamheden van het IPO te vertalen in het eigen plattelandsbeleid denken we maar aan de oprichting van een Loket Onderhoud Buitengebied in de Westhoek (leader), de vertaling van het voorbeeldenboek inzake plattelandsmobiliteit op het terrein of een deelname aan projectoproepen m.b.t stilte en rust.

Interactie met andere acties:

- Actie 2.4: Hergebruik van functioneloze gebouwen op het platteland;
- Actie 3.5. Stadsnabije- en stadslandbouw;
- Actie 5.3. Beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructures;
- Actie 5.4. naar een functioneel wegennet op het platteland;
- Actie 5.6. Gebiedsgerichte inzet op klimaatadaptatie en duurzame energie ;
- Actie 6.3 Verrommeling op het platteland;

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandskloket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: afhankelijk van het onderwerp

Stand van zaken:

Sedert de opmaak van het navigatieplan platteland 2014-2019 werden door het IPO drie nieuwe thema's aangesneden zijnde:

- Lokale voedselstrategieën:
  - Deelname dienst landbouw;
  - Stadium: op het bestuurlijk overleg IPO van 12 maart 2015 werd een definitief advies opgeleverd;
  - Provincie eerder in een begeleidende en faciliterende rol inzake dit thema.
- Oogstbare landschappen:
  - Opzet: Faciliteren van lokale en regionale biomassaketens met biomassa uit landschapsonderhoud;
  - Dit d.m.v. 3 opdrachten:
    - Faciliteren van kennisuitwisseling en – ontwikkeling;
    - Beleidsadvies opmaken;
    - Informeren en inspireren;
  - Definitief advies verwacht in 2016;

- Deelname via Inagro.
- Economische activiteiten in het landelijk gebied:
  - opstart nieuwe themagroep(25/06/2015)
  - Deelname POM en dienst economie

Vooruitblik:

Opvolging van en inzet in de diverse IPO themagroepen loopt verder waarbij er in de toekomst nauwer dient op toegezien dat er voldoende intraprovinciale terugkoppeling en afstemming is tussen de provinciale vertegenwoordiger en de provinciale diensten.

Actie 1.6.Beheer gebiedsgerichte werking binnen PDPO

PDPO III 2014-2020 omvat onder meer een gebiedsgericht luik. De provincie financiert dit verder mee en zorgt, samen met de Vlaamse beheersdienst VLM, voor de organisatie en het beheer. Dit wordt opgenomen door de dienst gebiedsgerichte werking en omvat dagdagelijkse programma- en projectopvolging. Daarnaast treedt de provincie op als eerstverantwoordelijke voor de lea­dergebieden.

Het plattelandsloket staat ook in voor de afstemming met de VLM en andere provincies via de A-Commissie platteland van de VVP.

Interactie met andere acties: /

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst externe relaties en Europese programma's.

Stand van zaken:

Het provinciaal plattelandsprogramma (PDPO III) is goedgekeurd, een eerste oproep naar projecten (Omgevingskwaliteit en Platteland Plus) is afgerond en de lea­dergebieden Westhoek en Midden-West-Vlaanderen zijn goedgekeurd.

Wel is door Europa (bij de goedkeuring van Europa van het Vlaamse Programmeringsdocument voor plattelandsontwikkeling III) de invulling van de maatregel Omgevingskwaliteit sterk beperkt geworden waardoor de oorspronkelijke, brede opzet werd verengd tot voornamelijk investeringsprojecten. Werkingsprojecten kwamen uit de boot te vallen.

Om dit in orde te brengen werd door Vlaanderen, in samenspraak met de 5 provincies, een nieuwe maatregel aangemeld bij Europa. Momenteel wordt deze door Europa onderzocht.

Vooruitblik:

Het is een belangrijk aandachtspunt voor het provinciaal plattelandsprogramma dat Europa de nieuwe maatregel goedkeurt. Daarna kan het provinciaal plattelandsprogramma worden aangepast teneinde begin 2016 een nieuwe projectoproep te kunnen lanceren.

Doelstelling 2. ONDERSTEUNEN EN BETER INTEGREREN VAN RURAAL ONDERNEMERSCHAP IN RURALE GEBIEDEN

Probleemstelling

Op het platteland is er sprake van heel wat economische ontwikkelingen en diverse vormen van ondernemerschap. Plattelandsgemeenten hebben met een ondernemersgraad van 12,7% zelfs de grootste ondernemerszin in vergelijking met andere gebieden in Vlaanderen .

Van een traditioneel landbouwproductiegebied is het landelijk gebied geëvolueerd naar een ruimte die verschillende types van economische activiteiten herbergt .

Deze economische diversificatie op het platteland is een onomkeerbare dynamiek met belangrijke ruimtelijk-economische gevolgen. Het gaat om een relatief recente ontwikkeling waarbij volgens onderzoek de niet-agrarische, niet-horeca bedrijven zich overwegend binnen de tertiaire sector (vooral vrije beroepen en zakelijke dienstverlening) bevinden .

Binnen deze ruimtelijk-economische feitelijkheid zoeken we naar een specifieke ingang vanuit het plattelandsbeleid: plattelandsgebieden en –zones zijn erg kwetsbaar voor de ruimtelijke gevolgen van deze ontwikkelingen, en vragen ook om een eigen en gedifferentieerde economische benadering.

Aanpak

De invloed van het provinciaal plattelandsbeleid op deze thematiek is eerder beperkt tot een aantal bescheiden interventies waarbij wordt ingegaan op bepaalde aspecten van deze ruimtelijk-economische uitdaging voor het platteland.

Samenvatting uitvoering 2015-2017

Deze doelstelling omvat onder meer ondersteuning van het **ruraal ondernemerschap** met daarbinnen speciale aandacht voor toerisme en recreatie.

O.a. het provinciaal plattelandprogramma speelt hierbinnen een belangrijke rol. Reeds in een eerste projectronde (zowel binnen PDPO als leader) werden projecten goedgekeurd om de werking rond hoeve- en streekproducten (100% West-Vlaams) en de verdere toeristische ontwikkeling in onze provincie te ondersteunen. Zo wordt via leader Westhoek ingezet op verhogen van de kindvriendelijkheid en de Couleur Locale van de Westhoek.

Er zijn ook budgetten vrijgemaakt om, in de Westhoek, Agrocleantech (als onderdeel van Westdeal) een duwtje in de rug te geven.

Anderzijds is het ook belangrijk die **bedrijvigheid goed in te passen in de kwetsbare plattelandsomgeving**. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de POM in haar werking rond bedrijventerreinen waar, binnen het traject 'bedrijventerrein van de toekomst', aandacht is voor landschappelijke inpasbaarheid en het verhogen van de biodiversiteit.

Zuinig ruimtegebruik en de denkpijles rond **interlokale bedrijvigheid** worden via projectwerking (o.a. in de Westhoek met als cases Tempelaere en de luchtmachtbasis van Koksijde) verder onderzocht. Hierbij wordt de creatie van extra ruimte voor ondernemen gekoppeld aan verschillende modellen van financiële verevening. Eerste resultaten worden verwacht in de loop het najaar van 2015.

Het vraagstuk inzake hergebruik van **leegstaande bedrijfsgebouwen**, waaromtrent in West-Vlaanderen en onder de vorige Vlaamse regering reeds een gans traject was gereden, dreigde vast te lopen omdat de nieuwe Vlaamse regering het thema van de agenda had gehaald. Er wordt echter gezocht om, via de relance van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, deze thematiek terug op de agenda te plaatsen.

Actie 2.1.: Interlokale ruimte voor bedrijvigheid.

De beschikbare ruimte voor ondernemerschap is vaak sterk gefragmenteerd op provinciaal en gemeentelijk niveau (cf. de gekende postzegels of sproeten). Als twee of meer gemeenten nu hun beschikbare lokale bedrijventerreinen of onderbenutte bedrijfsgronden kunnen samenvoegen op één locatie dan kunnen nieuwe perspectieven ontstaan en is er wellicht meer uitzicht op kwaliteit dan bij meerdere kleinere lokale terreinen.

Ook kan gedacht worden aan het clusteren van bepaalde functies of ontwikkelingsmogelijkheden (zoals logistieke bedrijventerreinen), of kan er, vanuit de principes van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, gedacht worden aan een optimale benutting van de resterende bedrijfsruimten in verschillende, aangrenzende gemeenten of kan er een intergemeentelijke oplossing gezocht worden voor gemeenten die hun taakstelling niet benutten (o.a. via een intergemeentelijk RUP dat een optimale benutting van onbenutte bedrijfsgronden op een locatie nastreeft).

Zowel de Kortrijkse regio als de Westhoek hebben dit thema opgenomen in kader van proeftuinregio interne staatsvorming. Westhoekoverleg i.s.m. de wvi werkt, i.k.v. de oproep ondernemersvriendelijke gemeente (OVG) van de Vlaamse overheid, 2 cases uit m.b.t. de creatie van extra ruimte voor ondernemen met daaraan gekoppeld verschillende modellen van financiële verevening. Binnen het traject Bedrijventerrein van de toekomst (BTvT) neemt de POM deze problematiek mee onder de arm.

Naast de ruimtelijke, planologische en fiscale vraagstukken kan ook de vraag gesteld worden hoe het bedrijventerreinmanagement georganiseerd moet worden in een intergemeentelijke constructie.

Interactie met andere acties:

- *Actie 2.2.: Bedrijventerreinen in landschappelijk kwetsbare plattelandsgebieden*

*Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: POM, dienst economie
Agendering bij andere beleidsinstanties: Agentschap Ondernemen.*

Stand van zaken:

Het Westhoekoverleg en de WVI hebben een extern consultantbureau aangesteld om een aantal modellen van verevening uit te werken. Het gaat hierbij om verrekening van investerings- en exploitatiekosten aan de ene kant, en de fiscale inkomsten aan de andere kant. Dit heeft voor 2 sites (Tempelaere en de luchtmachtbasis van Koksijde) geleid tot concrete dossiers. Hierbij wordt vertrokken van de optelsom van de taakstellingen van de afzonderlijke gemeenten om tot een gezamenlijke taakstelling te komen. Deze theoretische oefeningen kunnen enkel tot terreinrealisatie leiden als de provinciale en Vlaamse overheden dit principe opnemen in hun ruimtelijk beleid.

In principe is het concept ook toepasbaar voor het samenleggen van taakstellingen voor wonen.

In kader van de relance Beleidsplan Ruimte Vlaanderen stelt RESOC Westhoek in z'n eindnota voor om op deze thematiek verder te werken via de case Tempelaere.

Vooruitblik:

In het najaar van 2015 is een studiemoment gepland waarbij het onderzoekswerk voor de Westhoek en vanuit Interleuven zal worden toegelicht.

De POM onderzoekt de problematiek verder binnen haar werking inzake bedrijventerreinen.

Actie 2.2. Bedrijventerreinen in plattelandsgebieden

De komende jaren worden nog een flink aantal nieuwe bedrijventerreinen verwacht. Aspecten zoals landschappelijke inpasbaarheid en zuinig ruimtegebruik zijn in plattelandsgebieden van cruciaal belang.

Diverse duurzaamheidsprincipes werden weliswaar ingeschreven in procesnota's (o.a. door wvi en Leiedal) maar niet altijd juridisch verankerd en hierdoor vaak niet toegepast op het terrein.

Bestaande terreinen

Opstart van een leertraject (gebaseerd op visitaties van een selectie van bestaande bedrijventerreinen naar typologie en territoriale spreiding) om te komen tot

- Het oplijsten van geconstateerde knelpunten, problemen en aangedragen oplossingen;
- Ervaringsuitwisseling en input tav overheden, terreinbeheerders, bedrijven.

De POM neemt in samenwerking met andere diensten initiatief hiervoor.

Nieuwe terreinen

Voor de toekomst is het belangrijk om te streven naar een systeem waarbij duurzaamheidsprincipes juridisch verankerd worden, afdwingbaar zijn en gehandhaafd kunnen worden.

In die lijn werden, in het addendum PRS(juni 2013) en aanvullend op de criteria van het RSV een aantal grote ruimtelijke principes ingeschreven m.b.t de duurzame en kwalitatieve inrichting van bedrijventerreinen (bv. zuinig en kwalitatief ruimtegebruik,...).

Eén en ander wordt door de POM meegenomen bij de uitwerking van het concept 'Bedrijventerrein van de Toekomst BTvT'

Een goed praktijkvoorbeeld voor deze principes is het inplanten van korte omloophout op tijdelijk onbenutte terreinen zowel bij de realisatie van nieuwe als bij de invulling van bestaande bedrijventerreinen. Zo wordt de ingenomen ruimte maximaal benut o.a. voor energieproductie en/of integratie van het bedrijventerrein.

Interactie met andere acties:

- *Actie 2.1.: Interlokale ruimte voor bedrijvigheid;*
- *Actie 3.1 Glastuinbouwontwikkeling;*
- *Actie 3.2: Het landbouwbedrijf in z'n omgeving;*
- *Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapsopbouw en –zorg;*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst Economie, POM, dienst ruimtelijke planning, MINAWA.

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Agendering bij andere beleidsinstanties: Leiedal en wvi.

Stand van zaken:

Via projecten zoals BIPS (deelactie biodiversiteit op bedrijventerreinen met als case: ecologische inrichting v/h starterscentrum site Bootweg – Wervik) en ARBOR (5 hectare Korte Omloop Hout op onbenutte bedrijfsgronden) werd gewerkt aan de verhoging van biodiversiteit en landschappelijke inpasbaarheid van bedrijventerreinen.

De toepassing van de duurzaamheidsprincipes op bestaande bedrijventerreinen werd vanuit de POM bevraagd via een enquête gericht aan de bedrijven gevestigd op die bedrijventerreinen.

Bij de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen wordt steeds gezocht de duurzaamheid te verhogen zoals bij bv de Transportzone Zeebrugge, Riverterminal Wielsbeke.

Vanuit de Westhoek wordt verder aangedrongen op de analyse van de toepassing van duurzaamheidsprincipes op bestaande bedrijventerreinen.

Vooruitblik:

Het reeds ingezette traject voor het bedrijventerrein van de toekomst (met o.a. de nodige aandacht voor de landschappelijke inpasbaarheid van bedrijventerreinen) wordt verdergezet door de POM.

Dit zowel via de activeringsteams als binnen de werkgroep ruimte.

Daarnaast worden ook nieuwe Europese projecten uitgewerkt.

Actie 2.3: Landschappelijke inpasbaarheid solitaire bedrijfsvestigingen

In bepaalde West-Vlaamse plattelandsgebieden zien we veel solitaire bedrijfsvestigingen. Die zijn historisch gegroeid. De landschappelijke integratie van dergelijke sites laat soms de wensen over.

In het afgelopen Leaderproject 'Omgevingszorg' (samenwerking INAGRO en POM) werd gepoogd de methodiek van landschapsbedrijfsplannen uit de landbouwsector open te trekken naar die solitaire bedrijven.

Dit blijkt niet vanzelfsprekend. Volgende elementen spelen hierbij mee : extra beplanting wordt als een last ervaren, er is geen juridische verankering, weinig initiatief van lokale overheden om dit aan te moedigen, geen specifieke subsidies. Alleen een koppeling van juridische zekerheid voor de toekomst aan goede afspraken over integratie kunnen tot verandering leiden.

Vanuit de POM wordt blijvend gezocht de situatie op het terrein te verbeteren door landschappelijke integratie te combineren met korte omloop hout en/of verhoogde biodiversiteit. Verder willen ze de gemeenten sensibiliseren betreffende het handhavingsbeleid.

Interactie met andere acties:

- Actie 3.1 Glastuinbouwontwikkeling
- Actie 3.2: Het landbouwbedrijf in z'n omgeving
- Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapsopbouw en -zorg

*Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: POM, MINAWA
Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket*

Stand van zaken:

Vaststelling is dat op het terrein het niet lukt om de inpasbaarheid van die solitaire bedrijven te verhogen, anderzijds is de impact van de provincie hierop gering.

Vooruitblik:

Voorlopig wordt vanuit de provincie (buiten de lopende werking van de POM) niet meer ingezet op deze problematiek.

Actie 2.4: Hergebruik van functieloze gebouwen op het platteland

Het PLECTRUM-onderzoek in de regio Roeselare-Tielt wijst op een sterke recente vestigingsdynamiek van zonevreemde ondernemingen, vooral in leegstaande hoevegebouwen. Deze trend werd bevestigd voor gans Vlaanderen via verder IPO-onderzoek. Een beleidswerkgroep o.l.v. RWO werkt momenteel aan een beleidskader voor deze problematiek. Er wordt hierbij onderzocht of de contractbenadering (ipv de vergunningsbenadering) een zinvolle beleidspiste zou kunnen zijn.

Verder heeft de regio Roeselare-Tielt zich als proeftuinregio kandidaat gesteld om rond deze materie bestuurlijk te experimenteren. Drie gemeenten en de provincie zijn nauw betrokken bij terreinoefeningen.

Interactie met andere acties:

- Actie 2.5: Ondersteuning rurale economie

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst economie, POM, dienst ruimtelijke planning

*Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket
Agendering ander beleidsinstanties: IPO, RWO*

Stand van zaken:

Onder de vorige Vlaamse regering heeft een juridisch consultantbureau, in opdracht van RWO, de wettelijke context van het invoeren van de contractbenadering in het Vlaams ruimtelijk beleid onderzocht.

Tegelijkertijd heeft een werkgroep met betrokkenheid van 3 gemeenten en de provincie uit de regio Roeselare-Tielt, gesleuteld aan een inhoudelijke visie. Het gaat hierbij om elementen die belangrijk zijn op het moment dat de contractbenadering zou geïmplementeerd worden.

In kader van de relance Beleidsplan Ruimte Vlaanderen stelt RESOC Westhoek in z'n eindnota voor om, binnen het thema ' Leegstaande hoeves en leefbaarheid van dorpen' op deze problematiek te werken. Ze denken hierbij aan de case RUP Dranouter waar voor een hoeve, aansluitend aan het dorpsweefsel, kan onderzocht worden welke functies mogelijk zijn tegen welke voorwaarden.

Verder doet de POM aan actieve monitoring van functieloze gebouwen.

Vooruitblik:

De nieuwe minister van ruimtelijke ordening heeft dit thema niet opgenomen in zijn beleidsbrief. Wel werd afgesproken het thema opnieuw te agenderen via de pilootgebieden ruimtelijke ordening (relance Beleidsplan Ruimte Vlaanderen).

Vanuit de provincie nemen we dan ook een afwachtende houding aan in deze actie.

Actie 2.5: Ondersteuning rurale economie

Vanuit de provincie wordt, o.a. via ondersteuning van de land- en tuinbouw en de toeristisch-recreatieve sector op dat platteland, gezocht om de rurale economie te ondersteunen. Tegelijkertijd gaat aandacht naar nieuwe bedrijfstypes, spin-offs en de huidige kmo's.

Verder werden via PDPO II heel wat rurale economieprojecten ondersteund.

Daarnaast vestigen de aandacht op 2 bijzondere initiatieven:

- 100% West-Vlaams : dit opgestarte concept voor promotie van hoeve- en streekproduct wordt onverkort verder uitgewerkt.
- Detailhandel in plattelandsgebieden en kleinstedelijke gebieden (verzorgende functie t.a.v. omliggend platteland).
De POM, samen met de ondernemerscentra West-Vlaanderen (OCW), werkt hierop binnen de krijtlijnen van de samenwerkingsovereenkomst detailhandel opgemaakt tussen de Vlaamse Provincies, VVSG en AO. Een eerste vrucht hiervan is het interprovinciale EFROproject "Kennissenetwerk Detailhandel van Vlaanderen" waarbij gemeenten worden ondersteund en gestimuleerd bij het voeren van hun detailhandelsbeleid. De POM zal ook een provinciale visie op detailhandel ontwikkelen en er werd tevens een Provinciaal Platform Detailhandel (PPD) opgericht.

- Westdeal

Het provinciaal economisch beleid voor de komende legislatuur zit vervat in Westdeal. Daarbinnen is er werk gemaakt van een specifiek economisch impulsplan voor de Westhoek waarbij o.a. gemikt wordt op de ontwikkeling van twee niches: duurzaam bouwen (provinciaal centrum in Veurne i.s.m. instellingen van hoger- en volwassenenonderwijs) en de cleantech-toepassingen in de landbouwsector (i.s.m. Inagro) in Poperinge.

Interactie met andere acties:

- Actie 2.4: Hergebruik van functieloze gebouwen op het platteland;
- Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland
- Actie 3.3: Innovatie verbredingsactiviteiten en maatschappelijke diensten
- Actie 3.5.Stadsnabije- en stadslandbouw
- Actie 5.6. Gebiedsgerichte inzet op klimaatadaptatie en duurzame energie

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: POM, dienst economie, dienst ruimtelijke planning, Westtoer, Inagro

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Agendering ander beleidsinstanties: IPO, AO

Stand van zaken:

- 100% West-Vlaams:
  - De basiswerking van zowel POM als Inagro wordt structureel gefinancierd vanuit de dienst economie.
  - Recentelijk werd het PDPOproject 'Het smaakt naar mee' goedgekeurd hetgeen een extra financiële injectie betekent voor de provinciale werking m.b.t. hoeve- en streekproducten. Dit project brengt ook, voor de provincie West-Vlaanderen, de meest relevante partners samen waaronder de POM, Inagro, Westtoer, VIVES, Landelijke Gilden, Unizo....
  - Aandachtspunt blijft echter wel dat er, binnen het provinciedekkend 100% verhaal, nog voldoende ruimte blijft voor gebiedsgerichte initiatieven en samenwerking.
- Detailhandel:
  - Het interprovinciale EFROproject "Kennissenetwerk Detailhandel van Vlaanderen" is afgewerkt (met als één van de producten een provinciale detailhandelsvisie) en er is de intentie van de 5 provincies om hierop verder te werken. De provinciale detailhandelsvisie vormt de basis voor verdere acties zoals proeftuinen voor de middenstand in de Westhoek met innovatieve acties in Kortemark, Diksmuide en Wervik.
- Economische impulsplan Westhoek: binnen de goedgekeurde leaderstrategie voor de Westhoek zijn ruime financiële middelen voorzien voor projectwerking binnen AGROCleantech_

Vooruitblik:

Door de provincie wordt, o.a. via cofinanciering van projecten binnen het provinciaal plattelandprogramma, verder ingezet op de ondersteuning van rurale economie.

Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland

Toeristisch-recreatieve infrastructuur

De laatste jaren is fors geïnvesteerd in de toeristisch-recreatieve infrastructuur op het West-Vlaamse platteland. Verder investeringen blijven evenwel nodig.

- Fietsnetwerk 2.0. Hierbij worden missing links weggewerkt; knelpunten m.b.t. verkeersveiligheid aangepakt; het comfort van de fietspaden verhoogd en het fietsnetwerk verder uitgerust worden met ondersteunende voorzieningen.
- Verhogen van belevingswaarde van de bestaande netwerken o.a. door het opwaarderen van het landschap, educatieve en informatieve voorzieningen, spelelementen, origineel terreinmeubilair, integratie van (beeldende) kunst en erfgoed ...
- Ook het verder ontsluiten van belangrijke natuur- en boskernen blijft een streven.

Recreatieve bestemmingsgebieden

Het toeristisch-recreatief beleid krijgt ook een uitgesproken gebiedsgericht karakter in de uitbouw van de recreatieve bestemmingsgebieden zoals voorzien in het Beleidsplan Openluchtrecreatie. Het gaat hierbij, in eerste orde, om de volgende gebieden: Zwin, Bulskampveld, Heuvelland (het vroegere 'De Bergen', IJzer- en Handzamevallei en Westkust.

Stimuleren van ondernemerschap

- Verblijfssector : Starten van proeftrajecten met betrekking tot innovatieve logiesvormen zoals glamping (glamorous camping), boomhutten, ecologies,... naast het uitputten van de mogelijkheden van bv. logeren en kamperen op de boerderij waar nog veel kansen liggen of van ecologisch verantwoord of duurzaam uitgebate logies (o.a. met de labels De Groene Sleutel/De Blauwe Vlag).

- Reca-aanbod : Continue verbetering o.a. via het invoeren van het Q-label en via o.m. storytelling en andere innovatieve concepten voor productontwikkeling die kunnen zorgen voor de nodige verrijking evenals het inzetten op streekproducten en couleur locale (vb. streekgerechten 2.0, streekproductenmarkt, ...)
- Optimalisatie van het onthaal op het platteland : Via virtueel onthaal, het dynamiseren van de bestaande onthaalstructuren en de samenwerking tussen publieke en private actoren wordt een onthaalnetwerk gecreëerd . Het ontwikkelen van het 'gastheerschap' is hierbij een interessant concept.

Algemene aandachtspunten

- Kleinschalige plattelandsattracties kunnen door het verhogen van het belevingsaspect, verrijking van hun fysiek product met een digitaal aanbod, samenwerking op regionaal vlak en het zich inbedden in meer geïntegreerd streekverhaal hun (lage) bezoekerscijfers wat aandikken en hun aanbod optimaliseren. Hierbij is een sterk thema belangrijk.
- Verdere investeringen in de publieke ruimte, het aantrekken van (lokale maar ook bovenlokale toeristisch-recreatieve) evenementen en het verbeteren van het toeristisch onthaal kan stadjes en dorpjes de nodige toeristische uitstraling geven om dagtoeristen aan te trekken. Aansluitend wordt het netwerk Charmante dorpen in de Westhoek verder uitgebouwd in samenwerking met het netwerk Villages Patrimoines.
- Specifieke aandacht is er dan weer voor de kindvriendelijkheid van het aanbod zeker in de Westhoek. Wat bv. de fiets- en wandelwegen betreft, gaat het niet enkel om het 'toegankelijk' maken, maar in de eerste plaats om de toeristisch-recreatieve beleving van het kind centraal te plaatsen in het aanbod (attracties, speelmogelijkheden, avonturentochten, ...).

Wat de Westhoek betreft, wordt dit alles opgenomen binnen een ruimere grensoverschrijdende context.

Interactie met andere acties:

- *Actie 2.5: Ondersteuning rurale economie*
- *Actie 3.3: Innovatie verbredingsactiviteiten en maatschappelijke diensten*
- *Actie 4.1: Dorpenstrategie*
- *Actie 5.4. naar een functioneel wegennet op het platteland*
- *Actie 6.1. Karakteristieke (erfgoed)thema's als basis voor streekidentiteit*
- *Actie 6.4. Kwalitatieve vormgeving en inpassing projecten in hun plattelandsomgeving (WinVorm)*
- *Actie 6.5 Regional Branding*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: Westtoer, domeinen, Minawa, Inagro Actie gebiedsgerichte werking/plattelandskloket

Stand van zaken:

Infrastructuur:

- Fietsnetwerk 2.0: tussen oktober 2015 en maart 2016 zijn er werken aan het fietsnetwerk (palen en borden plaatsen). Lancering van het fietsnetwerk 2.0 is voorzien in maart 2016.
- Binnen het project Re-creation of the Landscape (afgesloten op 30 juni 2015) werd er gewerkt op de kennisuitwisseling inzake recreatie tussen verschillende Leadergebieden nl. Westhoek, Tielt Plateau en Polen (BLGD).

Recreatieve bestemmingsgebieden (gezamenlijke inzet GGW en Westtoer):

- O.a. via projectwerking werd zowel in het landschapspark Bulskampveld (inzet projectmanager) als in de Ijzervallei (ontwikkelen van een Toeristisch-recreatieve gebiedsvisie IJzer- en Handzamevallei) aan de verdere invulling van die gebieden gewerkt.

Stimuleren ondernemerschap:

- Het Q-traject gericht op logies en reca loopt momenteel in gans West-Vlaanderen. Het traject is gericht op de implementatie van kwaliteitsmanagement in de sector.
- Binnen het Leader Tielts Plateau project 'Recreatieve ontwikkeling van het Landschapspark Bulskampveld en het Tieltse' (afgesloten op 30 juni 2015) werd een Forum voor Logies, 3 inspiratietrips (2012-2014) voor logies en een netwerk aan infopunten toerisme in het Brugse Ommeland opgezet. Ook werd werk gemaakt van een traject 'gastheerschap'.

Naar aanleiding van de herdenking van WOI werd in de westhoek door Westtoer een nieuw netwerk 'Herdenkingspartners Westhoek' opgericht waarbij 165 toeristische ondernemers en de Diensten voor Toerisme in de regio vorming kregen over het programma van 100 Jaar Grote Oorlog en over respectvol herdenkingstoerisme.

Vooruitblik:

In 2015 start Westtoer met de opmaak van een nieuw Toeristisch Beleidsplan voor de Westhoek.

In de Westhoek werden reeds twee leaderprojecten goedgekeurd, ééntje m.b.t. kindvriendelijkheid en eentje rond Coleur Locale van de Westhoek.

In Midden-West-Vlaanderen is dan weer een leaderproject in opmaak waarbinnen Westtoer verder wil inzetten op het landschapspark Bulskampveld.

Binnen de aanpak van 'Charmante dorpen' wordt een netwerk van Greeters uitgebouwd.

Doelstelling 3. STREVEN NAAR EEN GOED INGEPASTE, KWALITEITSVOLLE EN DUURZAME LANDBOUW

Probleemstelling

Naast de oprukkende verstedelijking spelen ook interne veranderingen binnen de landbouwsector een grote rol bij de economische transformatie van het platteland waaronder de schaalvergroting en de toenemende intensivering.

Het verschijnen van steeds grotere, industriële landbouwloodsen zorgt voor meer gebouwen met een industrieel uitzicht in het landelijk gebied, terwijl de vrijgekomen landbouwgebouwen zorgen voor een groeiend aanbod aan beschikbare gebouwen voor eventuele andere functies..

Aan de andere kant kiezen een aantal land- en tuinbouwbedrijven voor diversificatie of “verbreding” van hun activiteiten. Op die manier kan de landbouwer zijn inkomen differentiëren. Soms groeien nevenactiviteiten door tot nieuwe hoofdactiviteit.

Al deze aspecten zetten wissels in beweging die de sector op heel diverse sporen brengt en de relatie tussen het landbouwbedrijf en z’n omgeving veranderen. Dit niet alleen op landschappelijk of milieutechnisch vlak maar ook sociaal-cultureel gebied.

Aanpak

Er wordt vooral gefocust op het raakvlak tussen land- en tuinbouw en andere functies van het platteland.

Samenvatting uitvoering 2015-2017

De uitvoering van het strategisch project **glastuinbouw** blijft in de periode 2015 – 2016 een belangrijk dossier voor de provincie.

In het gebiedsinrichtingsprogramma Stroroute-Kezelbergrouete-Heulebeek wordt momenteel samen met de VLM een inrichtingsnota opgemaakt waarin ruimte zal zijn voor nieuwe vormen van agrarische architectuur en landschapsopbouw in relatie tot glastuinbouw.

M.b.t. **bedrijfsintegratie** werden in het geactualiseerde navigatieplan heel wat ambities geformuleerd waaronder een meer doorgedreven afstemming tussen de betrokken diensten en agentschappen, het verhogen van de deelnemingsgraad van de sector, het benaderen van de paardenhouderij en de inpassing van moderne landbouwvoering in landschappen met hoge erfgoedwaarde. Het goedgekeurd PDPO project ‘Bedrijfsintegratie’ moet aan Inagro en de betrokken diensten de ruimte geven om die ambities waar te maken.

Inzet op **agrobiodiversiteit** wordt in de komende periode geconcretiseerd via het PDPOproject ‘Faunaplan Houtland’ waarbinnen Inagro, het Regionaal landschap Houtland en de gebiedsgerichte werking Noord-West-Vlaanderen op gebiedsniveau werken aan een evenwichtige beheersing van schadelijke soorten en stimulering van wenselijke soorten.

Wat **stadslandbouw** betreft, zijn er de betrokkenheid van de provincie en Inagro bij de bouw van een onderzoeksserre op het dak van de nieuwe loods van de REO-veiling (Brownfield Convenant) en de begeleiding van het pilootproject Productief landschap Landbouwpark Stene vanuit de gebiedsgerichte werking Noord-West-Vlaanderen.

Actie 3.1 Glastuinbouwontwikkeling

De klassieke glastuinbouwgebieden, met vaak oudere kleinschaligere landbouwstructuren, staan vandaag onder druk door versnippering en verstedelijking.

Via het strategisch project 'Duurzame ontwikkeling van de macrozone glastuinbouwgebied Roeselare' wordt gezocht glastuinbouw een plaats te geven in Midden-West-Vlaanderen. Het gaat hierbij om een stimulerend beleid voor glastuinbouw met gebiedsgerichte differentiatie dat samen spoort met het versterken van het landschappelijk kader. Hierbij is er aandacht voor 'ruimte om te ondernemen', duurzaamheid, energie-efficiëntie (o.a. het benutten van restwarmte door de aanleg van restwarmtenetwerken(studie in het Roeselaarse, wvi – opmaak warmtekaart), samenwerking, betere synergiën met industrie, landschappelijke integratie, het toepassen van principes van agrarische architectuur en landschapsopbouw(bij opstart enkel in een proefzone).

Ook voor andere glastuinbouwgebieden (Brugge, Jabbeke, Gistel, Torhout) is aan visieontwikkeling gedaan. Hier spelen andere kenmerken mee. Er wordt ook gekeken naar de inzetbaarheid van landinrichting voor een betere integratie.

Interactie andere acties:

- *Actie 2.2.: Bedrijventerreinen in landschappelijk kwetsbare plattelandgebieden*
- *Actie 2.3: landschappelijke inpasbaarheid solitaire bedrijfsvestigingen*
- *Actie 3.2: Het landbouwbedrijf in z'n omgeving*
- *Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapsopbouw en –zorg*

Actie dienst gebiedsgerichte werking/plattelandloket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: economie (landbouw), dienst ruimtelijke planning, Inagro, POM

Stand van zaken:

De visie-ontwikkeling voor de glastuinbouwgebieden Brugge, Jabbeke, Gistel en Torhout is afgerond.

Het strategisch project glastuinbouw (looptijd nog tot 30/04/2016) focust op verspreide glastuinbouw. Het bundelen/clusteren van glastuinbouwbedrijven op specifieke zones wordt door andere actoren uitgewerkt. Een goed voorbeeld is de clusterzone aan de verbrandingsoven van Roeselare (MIROM). In dit laatste project wordt gezocht de restwarmte van die oven te gebruiken voor de serres. Daarnaast lopen nog andere studies ter valorisatie van restwarmte voor serres.

I.k.v. het stimulerend beleid werd o.a. een gratis trajectbegeleiding uitgewerkt voor bouwdoosiers van glastuinbouwers.

I.v.m. landschappelijke integratie van glastuinbouw gebeurt er onderzoek vanuit Inagro en de Provincie naar nieuwe mogelijkheden hiervoor; dit zowel op het eigen perceel als in de ruimere omgeving van de serre.

Door middel van verschillende campagnes en acties (schoon boeren, sla je slag, ...) wordt gewerkt aan een positief imago voor de glastuinbouwsector.

Ook in de Westhoek is het integreren van de opkomende groente- en fruitteelt in (plastic)serres een aandachtspunt.

Vooruitblik:

De uitvoering van het strategisch project glastuinbouw blijft in de periode 2015 – 2017 een belangrijk dossier voor de provincie.

In het gebiedsinrichtingsprogramma Stroroute-Kezelbergrouete-Heulebeek wordt momenteel samen met de VLM een inrichtingsnota opgemaakt waarin ruimte zal zijn voor nieuwe vormen van agrarische architectuur en landschapsbouw.

Actie 3.2: Het landbouw bedrijf in z'n omgeving

De schaalvergroting in de landbouw zorgt voor een meer industrieel karakter en uitzicht van de bijhorende infrastructuur; dit zet druk op de beleving en aantrekkelijkheid van het platteland. Anderzijds zien we dat de (fysieke) afstand tussen landbouw(productie) en andere bewoners, ondernemers en bezoekers van het platteland erg is verkleind. Zo woont 40% van de West-Vlamingen op het platteland. De kans op knelpunten (gewasbeschadiging, zwerfvuil, hygiëneproblemen...), overdruk (quads, paramotoren...) of minder goed nabuurschap (bezwaren tegen geur-, zicht- en lawaaihinder...) wordt hierdoor dan ook groter.

- de integratie van de landbouwbedrijven in z'n omgeving.

De bestaande advisering vanuit Inagro inzake bedrijfsintegratie (zijnde een wisselwerking bedrijfsbeplantingen, agrarische architectuur, erfordering en masterplannen) werpt vruchten af. Er is nood aan een gezamenlijke strategie en afstemming met de gebiedsgerichte werking, regionale landschappen en de VLM.

Verhogingen van de deelnemingsgraad, vergroten van efficiëntie en effectiviteit, het optimaliseren van de modelverordering en de handhaving rond de toepassing ervan, de inzetbaarheid van beplanting voor agroforestry en/korte omloophout etc. komen hierbij in beeld. Ook de toekomstige omgevingsvergunning moet meegenomen worden in deze reflecties.

- de inpassing van moderne landbouwvoering in landschappen met hoge erfgoedwaarde.

De regelgeving m.b.t erfgoed (ankerplaatsen en erfgoedlandschappen) is gericht op het vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden terwijl moderne landbouwvoering dan weer wordt gekenmerkt wordt door een streven naar een grote mate van flexibiliteit om in te kunnen spelen op marktontwikkeling en schaalvergroting. Experimenten en goede voorbeelden opzetten over het omgaan met dit spanningsveld zijn hier op hun plaats om de nodige beleidsvorming te stimuleren.

- Specifieke aandacht voor de landschappelijke integratie van de paardenhouderij
Er wordt gestreefd naar een krachtenbundeling tussen regionale landschappen, de Katho en het Vlaamse paardenloket voor een gericht sensibilisatiestrategie.

- Respectvol nabuurschap

Ook de meer 'menselijke' kant van deze evolutie verdient voldoende aandacht. Uiteindelijk moeten landbouwers en buitenlui (bewoners, recreanten) samenleven op dat veranderende platteland. Dit vraagt van beide partijen de nodige openheid en wil om tot een respectvol nabuurschap te komen. Zo zet Inagro in op initiatieven voor draagvlakverbreding tussen de sectoren landbouw en leefmilieu in brede zin (natuur, landschap, milieukwaliteit) o.a. met campagnes zoals 'Schoon Boeren' of 'boer in beeld+'. Richting recreanten is er dan al weer veel sensibilisatiemateriaal aangemaakt aangaande de problematiek van zwerfvuil en gewasbeschadiging.

Interactie andere acties:

- *Actie 2.2.: Bedrijventerreinen in landschappelijk kwetsbare plattelandgebieden*
- *Actie 2.3: landschappelijke inpasbaarheid solitaire bedrijfsvestigingen*
- *Actie 3.1: Glastuinbouwontwikkeling*
- *Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapsopbouw en -zorg*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst economie (landbouw), dienst vergunningen, Inagro, regionale landschappen

Actie dienst gebiedsgerichte werking/plattelandloket

Agendering bij andere beleidsinstanties: VLM

Stand van zaken:

Bovenvermelde ambities m.b.t. bedrijfsintegratie zijn verwerkt in het recentelijk goedgekeurd PDPO project 'Bedrijfsintegratie' dat aan Inagro de komende jaren de ruimte geeft om die ambities waar te maken.

Via de campagne 'Schoon Boeren' die nu loopt in de regio Diksmuide, Houthulst, Lo-Reninge en Vleteren wordt gewerkt aan respectvol nabuurschap op het platteland.

Vooruitblik

De campagne schoon boeren loopt in 2016 in het Roeselaarse. Daarnaast is, voor wat bedrijfsintegratie betreft, de effectieve uitwerking van het PDPOproject belangrijk.

Actie 3.3: Innovatie verbredingsactiviteiten en maatschappelijke diensten

Begeleiding van landbouwers bij inkomensverbreding via toerisme, korte keten, vermarkting en verkoop, zorg, landbouweducatie, blauwe diensten... is min of meer geïntegreerd in de structuren van INAGRO. Deze vorm van bedrijfsvoering wordt echter sterk gekenmerkt door innovatie en een constante aanpassing aan wisselende markten. Er is dan ook nood aan voortdurende bijsturing zowel van de aanpak maar ook van visie.

Elementen voor reflectie hierbij zijn : grenzen van verbreding, wenselijkheid van bepaalde nevenactiviteiten, inzetbare sturingsmogelijkheden etc. Maar ook onderbenutte kansen op vlak van innovatie, natuur- en landschapsbeheer, ecosysteemdiensten, hernieuwbare energie. Verder is ook het verder ontwikkelen van samenwerkingsverbanden (zoals agrobeheergroepen) een interessante uitdaging.

Interactie andere acties:

- *Actie 2.5: Ondersteuning rurale economie*
- *Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland*
- *Actie 3.5. Stads nabije- en stadslandbouw*
- *Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapsopbouw en -zorg*
- *Actie 5.6. Gebiedsgerichte inzet op klimaatadaptatie en duurzame energie*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: Inagro, dienst economie (landbouw), dienst waterlopen.

Actie dienst gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Stand van zaken:

Vooral via projectwerking worden er nieuwe accenten gelegd in het begeleidingsaanbod inzake verbreding dat vanuit Inagro wordt aangeboden. Zo worden, in het kader van groene zorg, de mogelijkheden afgetast die de invoering van het persoonsgebonden budget (dat is een budget dat de zorgvrager zelf krijgt) zouden kunnen bieden.

Vooruitblik:

Deze actie wordt voortgezet vanuit Inagro.

Actie 3.4: Agrobiodiversiteit

De aanwezige agrobiodiversiteit heeft een belangrijk (economisch) effect op de landbouwbedrijfsvoering. De term agrobiodiversiteit kan worden opgesplitst in functionele agrobiodiversiteit (nuttig voor landbouw), neutrale agrobiodiversiteit (geen impact) en competitieve agrobiodiversiteit (schadelijk voor landbouw).

- **Adaptief faunabeheer**
Het gaat hier om gebiedsgerichte afspraken met alle betrokken actoren om tot een evenwicht te komen tussen het bevorderen van bepaalde soortengroepen (functionele biodiversiteit, neutrale agrobiodiversiteit) ten opzichte van het inperken van minder gewenste populaties (competitieve agrobiodiversiteit). Zo is al eerder ervaring opgedaan met de gebiedsgerichte aanpak van zomerganzen en houtduiven of het stimuleren van de bijenpopulatie of akkervogels . Samen met

de gebiedsgerichte werking, MINAWA, regionale landschappen e.a. wil Inagro hier versterkt op inzetten.

- Groen bedrijfsadviseringssysteem
Begeleiding van landbouwers bij het telen onder stringentere (groene) randvoorwaarden en het optimaal inzetten van die diverse 'groene' maatregelen zoals beheerovereenkomsten, landschapsbedrijfsplannen, plantpakketten van bedrijven, maatregelen i.k.v. IHD's, energiegewassen (KOH, ...), functionele agrobiodiversiteit (natuurlijke bestrijders, ...) en vergroeningsmaatregelen van het GLB zouden kunnen worden gebundeld in een 'groen' bedrijfsadviseringssysteem met als doelstelling het opmaken van een lange-termijnsvisie inzake agrarisch natuurbeheer en agrobiodiversiteit op bedrijfsniveau.

Interactie met andere acties:

- *Actie 3.3: Innovatie verbredingsactiviteiten en maatschappelijke diensten*
- *Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapsopbouw en -zorg*
- *Actie 5.6. Gebiedsgerichte inzet op klimaatadaptatie en duurzame energie*

*Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: Inagro, dienst economie (landbouw), dienst MINAWA, regionale landschappen...
Actie dienst gebiedsgerichte werking/plattelandsloket*

Stand van zaken:

Inagro werkt aan de uitbouw van een strategische aanpak rond fauna en werkt hierbij 4 pijlers uit

- Communicatie (intern, extern);
- Proefopzet ongewenste soorten (afweertechieken);
- Afstemmingsoverleg (overlegplatformen);
- Integrale aanpak: afstemmen maatregelen voor landbouw gewenste, neutrale en ongewenste soorten.

Passend in dit thema is tevens het PDPO project 'faunaplan Houtland' dat recentelijk werd goedgekeurd en waarbinnen Inagro, het Regionaal landschap Houtland en de gebiedsgerichte werking Noord-West-Vlaanderen op gebiedsniveau adaptief faunabeheer willen uittesten.

Hierbij is er aandacht voor zowel schadelijke soorten (aandacht voor vermijden van schade en het onder controle houden van de populatie) als wenselijke soorten (nuttige soorten zowel op vlak van natuur als functionele agrobiodiversiteit: aandacht om deze soorten te bevorderen).

Vooruitblik:

Dit thema wordt in 2015-2017 verder vorm gegeven via het PDPOproject 'Faunaplan Houtland'.

Actie 3.5: Stadsnabije- en stadslandbouw

Stadslandbouw is een heel breed begrip en zet in op en past binnen een strategie om de relatie en de interactie tussen stad en de onmiddellijke omgeving te versterken; ook korte keten initiatieven binnen de landbouwsector kunnen hierbinnen hun plek vinden.

- Sensibilisering
Binnen de provincie werd een intern overlegplatform opgericht en werden reeds enkele sensibiliserende acties opgezet (excursie naar initiatieven in het Kortrijkse, een WinVormsessie, busreis met lokale besturen naar inspirerende voorbeelden, verkenning van de opportuniteiten voor de landbouwsector vanuit Inagro, ...).
- Eurometropool

De opportuniteitsstudie voor een stedelijk georiënteerde plattelandontwikkeling Eurometropool Kortrijk- Rijsel – Doornik (ILVO – OMGEVING) zoomde in op toekomstmogelijkheden voor de peri-urbane landbouw in het Kortrijkse.

Verdere beleidsbepaling, interne afstemming, het opzetten van pilootacties en definiëring van provinciale instrumentaria, link met sociale economie, economische return, gezondheid etc. zijn hier de uitdagingen.

De provincie neemt ook deel aan een nieuw opgerichte IPO themawerkgroep inzake regionale voedselstrategieën.

Interactie met andere acties:

- *Actie 2.5: Ondersteuning rurale economie*
- *Actie 3.3: Innovatie verbredingsactiviteiten en maatschappelijke diensten*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: Inagro, dienst economie (landbouw), dienst MINAWA, dienst ruimtelijke planning, dienst welzijn, dienst domeinen
Actie dienst gebiedsgerichte werking/plattelandsloket
Agendering bij andere beleidsinstanties: IPO

Stand van zaken:

Het intern overlegplatform inzake stadslandbouw werd uiteindelijk opgegeven. Dit onder meer omdat, ondanks de inzet van diverse diensten op dit thema, de noodzaak ontbrak tot het opmaken van een bovenliggende provinciale beleidslijn.

Dit heeft vooral te maken met het feit dat de provincie, inzake stadslandbouw, geen initiatiefnemer is maar vooral flankerend en stimulerend optreedt t.o.v. initiatieven van derden.

Deze rol voor de provincies werd onlangs ook bevestigd in het opgeleverde IPO advies m.b.t. lokale voedselstrategieën.

Toch laat de provincie zich niet onbetuigd inzake stadslandbouw. Enkele initiatieven op een rijtje:

- Noord-West-Vlaanderen:
  - GGW landbouw staat in voor de (gedeelde) Projectregie Landbouwpark Stene (Pilotproject Productief Landschap – Vlaamse Overheid);
  - Begeleiding van de stad Brugge inzake korte keten en opmaak voedselstrategie (Oprichting food council?);
- Zuid-West-Vlaanderen:
  - Begeleiding Markthal Deerlijk (privaat initiatief);
  - Begeleiding van landbouwers in de omgeving van de Gravers richting verbreding;
  - Dienst Economie (landbouw) ondersteunt in 2015 een begeleidingstraject voor hoeveproducenten om hun producten te verkopen via het concept van een markthal (i.s.m. Lokaal vzw Deerlijk).
- Midden-West-Vlaanderen:
  - Bouw van een onderzoeksserre op het dak van de nieuwe REOloods op de Vuylstekesite (Brownfield Convenant) als demonstratie van professionele tuinbouw in de stad;
  - Stadslandbouw als onderdeel van zoom@regio;
  - Opstart van de eco-moestuenteams: samenwerking van VELT, provincie en Stad-Land-schap 't West-Vlaamse Hart.
- In alle regio's zien we begeleiding van gemeentebesturen die met Vlaamse steun (VLM) hun volkstuintjes (her)inrichten.
- Inagro werkte mee aan een Interreg project AGRusLAND die de kansen rond stadslandbouw nagaat.

Vooruitblik:

Ondanks het ontbreken van een specifieke provinciale beleidslijn inzake stadslandbouw zal de komende periode verder hierop worden ingezet.

Uitschieters hierbij zijn de betrokkenheid van de provincie (Inagro) bij de bouw van een onderzoeksserre op het dak van de nieuwe loods van de REOveiling gelegen op de Vuylstekesite (Brownfield Convenant) en de begeleiding van het pilootproject Productief landschap Landbouwpark Stene vanuit de gebiedsgerichte werking Noord-West-Vlaanderen.

Doelstelling 4 : VERSTERKEN VAN DE WOON- EN LEEFOMGEVING

Probleemstelling

Werken aan leefbaarheid op het platteland houdt in dat de overheid oog heeft voor de noden en verwachtingen van plattelandsbewoners, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen.

Dorpen in West-Europa zijn de laatste decennia verwickeld in een ingrijpend veranderingsproces. Zo ook in Vlaanderen en vooral West-Vlaanderen, waar er zo'n 300tal dorpen (landelijk gelegen woonconcentraties) zijn geïdentificeerd door de dienst Ruimtelijke Planning. Die veranderingen hebben dikwijls een invloed op leefbaarheid. Daarnaast zijn er ook troeven die dorpen kunnen ontwikkelen. Sommige dorpen hebben een patrimonium, wandel- en fietsverbindingen, evenementen en middenstand die het verdienen om in de kijker te worden gezet.

Daarnaast blijft plattelandsarmoede een thema dat een aparte aanpak vraagt.

Ook is de leefbaarheid van een dorp afhankelijk van de bevolkingsgroep waartoe men behoort. Vooral ouderen en jongeren vallen daarbij op, niet alleen omdat ze andere wensen en verwachtingen hebben, maar ook omdat ze meer vervoersafhankelijk zijn.

Aanpak

Voorgesteld wordt de aanpak van de voorbije jaren aan te scherpen en door te ontwikkelen, aangevuld met enkele vernieuwde aandachtspunten waaronder plattelandsarmoede en mobiliteit in platteland regio's.

Samenvatting uitvoering 2015-2017

De **dorpenstrategie** neemt ook in de periode 2015-2017 een belangrijke plaats in.

Lokale besturen kunnen verder gebruik maken van bestaande provinciale instrumenten zoals WinVorm, het duurzaamheids-advies van het Steunpunt Duurzaam Bouwen en Wonen, het dorpenreglement, begeleiding vanuit de gebiedsgerichte werking,... bij geplande investeringen in de openbare ruimte. Verwacht wordt dat, onder impuls van het nieuwe provinciaal plattelandprogramma (PDPO III), de vraag tot ondersteuning zal stijgen.

Daarnaast is er ook ruimte voor **nieuwe instrumenten** zoals het traject 'Omgeving op mensenmaat' dat eind 2014 werd gelanceerd als een gezamenlijk initiatief van de provinciale diensten ruimtelijke planning, gebiedsgerichte werking en welzijn (wonen) van de provincie West-Vlaanderen.

Dit laatste, nieuwe instrument sluit aan bij de wens om als provincie blijvend in te zetten op wonen en woonbeleid. Daarbij zou de werking vanuit verschillende diensten gebundeld worden.

Het, via het Interreg IVproject 'Westhoek zonder grenzen', uitgebouwde netwerk van **charmante dorpen** werkt als een soort van basislaag voor verdere inzet op die dorpen zoals het onlangs goedgekeurde provinciaal reglement ter bevordering van de sociale cohesie in de charmante dorpen via 'Samen Charmant' en het vormen van greeters voor die dorpen.

De rechtstreekse provinciale inzet op het thema plattelandsarmoede is eerder beperkt maar via het ondersteunen van derden en via projectwerking (er zijn de nodige budgetlijnen gecreëerd binnen het provinciale plattelandprogramma) wordt toch getracht hierop te werken.

Voor de komende periode wordt de mobiliteitsproblematiek in plattelandgebieden als een blijvende prioriteit naar voorgeschoven. Wel kan worden vastgesteld dat we als provincie daar zelf niet zoveel op inzetten. Dit gebeurt eerder door streekpartners zoals het Westhoekoverleg en Leiedal.

Actie 4.1: Dorpenstrategie

Maatschappelijke veranderingen die dorpen ondergaan zijn onomkeerbaar zijn. Maar gerichte interventies kunnen zorgen voor de versterking van de twee voornaamste overblijvende zogenaamd 'consumptieve' functies van dorpen: die van een leefbare woongemeenschap, en die van een aangename plaats om te recreëren.

De dorpenstrategie zet in op deze interventies.

De strategie werd uitgewerkt in vier luiken, die respectievelijk ingaan op

1. Beleidsvoorbereiding en monitoring van leefbaarheid

Beleid moet gebaseerd zijn op onderzoek en analyse. Voor dorpen is die informatie niet direct voorhanden. De eerste maatregel bestaat daarom uit het meten en onderzoeken van de leefbaarheid in alle kernen, via een systematische en relatief eenvoudige screening van enkele demografische en economische gegevens die drie- of zesjaarlijks kan worden aangevuld met sporadische en meer gerichte onderzoeksopdrachten inzake leefbaarheid.

2. Verbeteren van de dorpsruimte

De tweede pijler bouwt verder op het belang van de directe woonomgeving in dorpen. Het gaat daarbij om de openbare ruimte in dorpen, zoals pleinen, speelruimte, maar ook om gemeenschapshuizen en groen, om het voortbestaan van markante gebouwen en om de inplanting en inrichting van woonin- en uitbreidingen.

Voor een goede formulering van de opgave en de uitwerking van een kwalitatief ontwerp kunnen lokale besturen gebruik maken van diverse provinciale en andere instrumenten zoals WinVorm, het duurzaamheids-advies door Steunpunt Duurzaam Bouwen en Wonen, het dorpenreglement, begeleiding vanuit de gebiedsgerichte werking,...

3. Wonen in dorpen

Maar het zijn vooral mensen die een dorp leefbaar kunnen houden of te maken. Relatief bescheiden investeringen in lokale economie, in het klassieke middenveld, in vrijwilligersnetwerken, in dorpsfora of in dorpscoöperaties hebben bewezen emancipatorisch te kunnen werken. Naast de inzet van de gemeenten op dit vlak, is er ook nog aflopend de provinciale inzet via de impulsreglementen van de diensten cultuur en welzijn. Zo kan de inzet van dorpsverhalen en -vertellingen gemeenschapsversterkend werken.

Een belangrijke factor in leefbaarheid is de betrokkenheid van bewoners op hun leefomgeving. De provincie kan haar verworven expertise m.b.t de zelforganisatie in dorpen benutten via advies en begeleiding van lokale besturen.

4. Toeristisch-recreatieve kwaliteiten van dorpen

De ervaringen met de Cultuur-Historische Dorpenatlas, Charmante Dorpen, Dorpen in de Kijker en Verdwenen dorpen, wijst op het belang van strategisch aanpakken van troeven van dorpen (zie ook actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland). Dit wordt regionaal en projectmatig ingevuld, in een proces waarbij dorpen tegelijk geselecteerd en begeleid worden, en in overleg tussen de dienst Gebiedswerking en Westtoer.

Interactie andere acties:

- Actie 2.4: Hergebruik van functieloze gebouwen op het platteland
- Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland;
- Actie 3.5: stadsnabije – en stadslandbouw;
- Actie 6.4. Kwalitatieve vormgeving en inpassing projecten in hun plattelandsomgeving (WinVorm)

Actie dienst gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst Welzijn, dienst ruimtelijke planning, dienst cultuur, Westtoer, POM

Stand van zaken:

In het kader van de kernselectie binnen de herwerking van het provinciaal ruimtelijk structuurplan (spoor II) werd een eerste meting van de leefbaarheid afgewerkt.

Winvorm-procedures en andere procesbegeleiding bij investeringsprojecten van de gemeenten zijn volop lopende. Een belangrijke impuls hierbij is het nieuwe provinciaal plattelandsprogramma (PDPO III) waarbij zowel dorpskernvernieuwingen als multifunctionele dorpshuizen en kinderopvang worden gefinancierd.

Eind 2014 werd ook het traject 'Omgeving op mensenmaat' gelanceerd als een gezamenlijk initiatief van de provinciale diensten ruimtelijke planning, gebiedsgerichte werking en welzijn (wonen) van de provincie West-Vlaanderen.

Opzet is om met geplande ruimtelijke plannen en ontwikkelingsprojecten te streven naar 'menselijke' buurten waarbij vertrokken wordt van de behoeften van de bewoners zelf. Het traject omvat onder meer een begeleiding door het team van dr.

Loopmans (hoofddocent sociale geografie aan de KULeuven) in een 7tal gemeentebesturen. In 2016 wordt dit product geëvalueerd.

Dit laatste, nieuwe instrument, sluit aan bij de wens om als provincie blijvend in te zetten op wonen en woonbeleid. Daarbij zou de werking vanuit verschillende diensten gebundeld worden.

Via het Interreg IVproject 'Westhoek zonder grenzen' werd werk gemaakt van een grensoverschrijdend netwerk van Charmante dorpen. Maar daar stopt het niet bij. In 2015 werd een provinciaal reglement 'Samen Charmant' goedgekeurd ter bevordering van de sociale cohesie in de 15 geselecteerde dorpen en werd, door Westtoer, een netwerk van greeters uitgewerkt voor die charmante dorpen.

In de Westhoek wordt ook ingezet op kleinstedelijkheid in een plattelandscontext.

Vooruitblik:

In de periode 2015 -2017 wordt de dorpenstrategie verdergezet. Daarbij is steeds aandacht voor evaluatie en, indien nodig, bijsturing van de strategie.

Door de interne staatshervorming vallen de provinciale diensten cultuur en welzijn weg alsmede hun instrumenten zoals de impulsreglementen.

Actie 4.2: Plattelandsarmoede en sociale verdringing

Plattelandsarmoede verschilt zodanig van stedelijke armoede, waardoor een aparte aanpak aangewezen is. Plattelandsarmoede is meer verspreid en gecamoufleerd dan stedelijke armoede en is vaak onzichtbaar. Het komt vaker voor bij werkende mensen en de mobiliteitsproblemen vormen er een enorme uitdaging. Het gaat om armoede in de brede zin van het woord: zowel mensen die in financiële schulden zitten, als zij die hun rechten niet voldoende kennen, als kinderen die minder ontwikkelingskansen krijgen.

Maatregelen die de Provincie wil nemen, zijn:

1. Het in kaart brengen van het probleem, mogelijke bovenlokale oplossingen en probleemsignalering bij bevoegde overheden, o.a. via overleg met landelijke OCMWs, en via de uitwisselingstafels van CERA, Welzijnszorg, Samenlevingsopbouw en Landelijke Gilden
2. Het coördineren van enkele pilootprojecten, o.a. door het uitwisselen van ervaringen. Nu al gebeurt dat voor lokale mobiele dienstencentra, energiearmoede- en schuldpreventieprojecten, maar dat kan ook voor de ervaringen met kortingsbonnen en -passen, pilootprojecten huiswerkbegeleiding of voor regionale mobiliteitscentrales.

Interactie andere acties:

- *Actie 4.1: Dorpenstrategie*

Actie dienst gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst Welzijn, dienst economie

Agendering bij andere beleidsinstanties: IPO, Vlaamse Overheid

Stand van zaken:

Het voormelde kernonderzoek nam ook sociaal-economische factoren op in de typering van dorpskernen. Typisch aan plattelandsarmoede is evenwel dat die niet sterk geografisch geconcentreerd is.

Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen zette met provinciale steun enkele projecten verder die gericht zijn op het bestrijden van plattelandsarmoede: de gezinsondersteuning Sterke Mama's in Houthulst (toonmoment na drie jaar werking op 20/5/2015) en dorpsrestaurants, Energiearmoede in de Westhoek (rapport na 3 jaar werking en nieuwe actie rond sociale dakisolatie bij huurwoningen), zorgnetwerken Zohra (Avelgem), Nestor (Poperinge) en Netwerk Dorpen (Ieper) en website www.ontknoop.be.

Ook in gesprekken met derden waaronder de Landelijke Gilden en de vzw Dorpsbelangen, kwam het thema van plattelandsarmoede telkens ter sprake.

In het project 'Vergrijzing op het platteland', dat in het kader van het platform voor plattelandsonderzoek, in de Westhoek zal worden opgestart is er tevens aandacht zijn voor deze thematiek.

In het provinciaal plattelandsprogramma (PDPO III) is flink wat (financiële) ruimte gecreëerd om projecten van derden rond plattelandsarmoede te cofinancieren.

Vooruitblik:

De rechtstreekse provinciale inzet op dit thema plattelandsarmoede is eerder beperkt maar via het ondersteunen van derden en via projectwerking wordt eraan gewerkt.

Actie 4.3: Mobiliteit in plattelandsregio's

Het decreet basismobiliteit, dat aan deze problematiek een antwoord moest bieden wordt de laatste tijd in vraag gesteld o.a. door het snoeien in het aanbod van belbussen en reguliere verbindingen van De Lijn. Verder worden nieuwe mechanismes in de steigers gezet zoals rekeningrijden waarvan de gevolgen voor bewoners van afgelegen gebieden momenteel nog onbekend zijn.

Voor de Westhoek en het Interfluvium komt daar ook nog de specifieke problematiek van een grensregio bij (zwak uitgebouwd grensoverschrijdend aanbod openbaar vervoer) en de relatie mobiliteit en zorg (omwille van verspreide bebouwing, uitgestrektheid...).

Mobiliteit moet dus op streekniveau bekeken worden waarbij alle vervoersmodi in beeld worden gehouden. In eerste instantie wordt daarbij gewerkt aan de Westhoek, het Interfluvium en het Tielts Plateau.

Lijnen die daarbij uitgezet worden zijn

- de invoering van snelbuslijnen tussen grote(re) steden,
- verbeterde aansluitingen en afstemming tussen de verschillende vervoersmodi,
- het versterken van de functionele fietsinfrastructuur,
- het ondersteunen van aanvullend vrijwilligersvervoer (vooral qua financiering, afstemming tussen de aanbieders en het zoeken van de nodige vrijwilligers) en
- het investeren in nieuwe vormen van mobiliteit om de autoafhankelijkheid te laten dalen zoals autodelen, vriendelijk anders pendelen (vorm van liften); elektrisch rijden (zowel auto als fiets), deelfietsen en toeristische leendiensten....

Interactie andere acties:

- *Actie 4.2: Plattelandsarmoede en sociale verdringing*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst mobiliteit

Actie dienst gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Stand van zaken:

Beleidsvorming inzake mobiliteit op een regionale schaal gebeurt vooral door streekpartners.

Zo zijn in de Westhoek vooral Westhoekoverleg en wvi actief op dit thema o.a. via het opzetten van nieuwe projecten zoals "SEPRUMO: Strategic European Plan for Sustainable low carbon Rural Mobility "

(transnational) om een mobiliteitsvisie voor de Westhoek uit te werken en de opstart van een Service Design traject om mobiliteitsknelpunten in de regio in kaart te brengen vanuit het perspectief van de gebruiker.

In Zuid-West-Vlaanderen werkt Leiedal dan weer aan de uitbouw van zeer fijnmazig fietsnetwerk in het kader van hun regionale energiestrategie.

Vooruitblik:

De mobiliteitsproblematiek in plattelandsgebieden wordt als een blijvende prioriteit voor de komende periode naar voren geschoven. Wel moet worden erkend dat we daar als provincie zelf niet sterk op inzetten. Dit gebeurt eerder door de streekpartners.

Doelstelling 5 . ZORGEN VOOR DE BASISKWALITEITEN OP HET PLATTELAND

Probleemstelling

Het West-Vlaamse platteland beschikt over een aantal intrinsieke omgevings- en basiskwaliteiten zoals stilte, rust, donkerte, en vervult een reservoirfunctie m.b.t. natuur, landschap en water en heeft een relatief groot aandeel, zeker in Vlaams perspectief, aan open ruimte. Tegendruk komt er door 'harde' en 'zachte' verstedelijking (toename verharding, toename multifunctionaliteit). Deze ontwikkeling krijgt o.m. vorm door een golf van privatisering, residentialisering en nieuwe leefstijlvoorkeuren (met vertuining, verpaarding, toename hobbyland- en bosbouw, nieuwe landgoederen.. maar ook nieuwe types mobiliteitsvraagstukken ...)

Er is nood op een goed inzicht, een gedragen visie en aangepaste strategie mbt deze uitdaging.

Ook de klimaatsverandering gaat op het platteland niet onopgemerkt voorbij en versterkt o.a. problematieken inzake bodemvruchtbaarheid, natuurbescherming, exoten,...en zet het bestaande watersysteem onder druk (waterschaarste in de zomer en wateroverlast in de winter).

Aanpak

Het is een complexe uitdaging waar ook de provincie wil op inzetten. Sporen zijn provinciale gebiedsinrichting, een verhoogde inzet op landschapszorg, aandacht voor de specifieke mobiliteitsuitdagingen op het platteland en de vereiste klimaatsadaptatie vertalen naar een plattellandscontext.

Samenvatting uitvoering 2015-2017.

In de periode 2015-2017 zal de provincie verder inzetten op **de inrichting van het buitengebied**. Dit enerzijds via de 4 opgestarte gebiedsinrichtingsprogramma's anderzijds door het opnemen van deeltaken in de inrichtingsprojecten van de VLM.

De inzet op de gebiedsinrichtingsprogramma's is meteen een vingeroefening om, als provincie, meer projectmatig aan de slag te gaan.

Via de realisatie van de afsprakennota "trage wegen aanpak West-Vlaanderen 2013" wordt het trage wegenbeleid van de provincie in de komende periode verder gezet; dit al dan niet via PDPO III-projecten.

Een bijkomende inzet op het platteland en het randstedelijk gebied loopt via de regionale landschappen. Met de opstart van het **Stadslandschap Leie & Schelde** is de eindsprint ingezet om de provinciedekkende uitrol van de regionale landschappen effectief te realiseren.

Eén van de zaken die bij die regionale landschappen komt te liggen is de coördinatie van het beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructuur. Dit gebeurt via het **Loket Onderhoud Buitengebied**. Met steun uit het plattellandsprogramma gaan de 3 regionale landschappen verder aan de slag met dit instrument. Deze werking, met als einddoel de effectieve integratie van het LOB in de werking van de regionale landschappen, zal ook bruikbaar zijn voor de 2 stadslandschappen.

Met een sterk gegroeid takenpakket m.b.t. het beheer van waterlopen is de provincie de partner bij uitstek voor wat betreft **integraal waterbeleid**.

Integraal waterbeleid staat de komende twee jaar dan ook weer voluit op de agenda.

Momenteel wordt ook het provinciaal **klimaatbeleid** in de steigers gezet. Het platteland, met z'n reservoirfunctie inzake natuur, landschap en water, kan in dat beleid niet ontbreken. Afstemming tussen beide provinciale beleidslijnen is dan ook noodzakelijk en wordt in de komende periode gerealiseerd.

Actie 5.1: Provinciale gebiedsinrichting

De provincie West-Vlaanderen heeft een jarenlange traditie m.b.t. de inrichting van het buitengebied, dit eerder vanuit sectorale hoek. Binnen het Witboek kreeg de provincie, naast de VLM, een grotere verantwoordelijkheid toegeschoven inzake inrichting en beheer van dat buitengebied.

Momenteel wordt een systeem van provinciale gebiedsinrichting in de steigers gezet waarbij in de komende beleidsperiode (2014 -2019) één "provinciale gebiedsinrichtingsprogramma" per regio (4 in totaal) opgezet wordt waarbinnen de provinciale instrumenten (personeel en budget voor studie, inrichting en aankopen) prioritair worden ingezet. De ambitie is te komen tot een beter afstemming en doelgerichte inzet binnen de provinciale organisatie.

Verder is de provincie betrokken bij een aantal landinrichtingsprojecten van de Vlaamse Landmaatschappij. De Gebiedsgerichte Werking is daarbij verantwoordelijk voor de interne coördinatie en afstemming zowel bij advisering als uitvoering, participatie aan planbegeleidingsgroepen en de opmaak van voorbereidende of flankerende studies.

Interacties andere acties:

- Actie 5.4. naar een functioneel wegennet op het platteland
- Actie 5.3. Beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructures.

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: Mobiliteit, waterlopen, domeinen, MINAWA

Stand van zaken:

De uitvoering van de 4 gebiedsinrichtingsprogramma's

- ⇒ De Zwinstreek, met nadruk op de verbindingen tussen het Zwincentrum en Damme en tussen Damme en Brugge;
- ⇒ De driehoek Stroroute-Kezelbergrouete-Heulebeek;
- ⇒ De Kanaalzone Kortrijk-Bossuit, met een verbinding naar De Gavers;
- ⇒ De omgeving van de Frontzate, met aansluitingen op IJzerboomgaard en Koolhofput.

is volop bezig; dit weliswaar met lagere budgetten dan oorspronkelijk begroot. Daarnaast werd hiervoor geen nieuw personeel aangetrokken en wordt dit momenteel opgevangen binnen het bestaand personeelsbestand van de dienst gebiedsgerichte werking.

Dit zorgt er voor dat de oorspronkelijk ambities wat terug geschroefd zijn. Daarnaast zien we ook dan bv. het verwerven van gronden voor realisatie van deelprojecten moeizaam verloopt hetgeen vertragend werkt.

Wat Midden-West-Vlaanderen betreft, wordt samengewerkt met de VLM om te komen tot een inrichtingsnota 'Productief Landschap' om het gebiedsprogramma driehoek Stroroute-Kezelbergrouete-Heulebeek verder te kunnen inrichten.

De landinrichtingsprojecten lopen vooral nog in het Brugse. In de Westhoek zijn die min of meer afgelopen.

Vooruitblik:

Voor de periode 2015-2017 wordt zeker verder werk gemaakt van de gebiedsinrichtingsprogramma's.

Deze programma's zijn tevens een goede leerschool voor het uitbouwen van de provincie als projectorganisatie.

Ook de opvolging van en inzet op de landinrichtingsprojecten van de VLM zal in de komende periode nog de nodige aandacht en middelen vragen.

Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapsopbouw en -zorg

Het provinciale natuur- en landschapsbeleid situeert zich op twee vlakken. Vooreerst is de provincie zelf grondeigenaar en actief beheerder van een flink pak provinciedomeinen en groene assen. Daarnaast onderneemt het provinciebestuur nog heel wat meer, om op het terrein en in de leefwereld van anderen (dus eerder privaat) natuur- en landschapszorg een plaats te geven (thema-, doelgroep-, en/of gebiedsgericht natuurbeleid).

Intraprovinciaal leeft de wens om te gaan voor een pooling van alle diensten en agentschappen (MINAWA, gebiedsgerichte werking, Inagro, POM, regionale landschappen) die werken aan landschapsopbouw teneinde deze provinciale inzet te stroomlijnen en te versterken.

Deze wens spoort samen met het hoofdstuk onroerend erfgoed uit het bestuursakkoord waarin de provincie als (verbrede) taakstelling het opnemen, stimuleren en faciliteren van taken in het kader van algemene landschapszorg naar zich toe geschoven ziet. Klemtoon ligt hier op uitbouw van een kwaliteitsvolle werking en de integratie van landschapswaarden in ruimtelijke plan- en besluitvorming. Dit gebeurt reeds ten dele door o.m. de erfgoedwerking te integreren in het thema landschap van het PRS.

Recenter werd dan weer, vooral in de Westhoek, heel wat onderzoek verricht en aan methodiek-ontwikkeling gedaan inzake (ruimtelijke) transformaties van karakteristieke landschappen (i.s.m. Labo S). Deze inzichten moeten verder verankerd en verspreid worden.

Ook de verschuiving van de Regionale landschappen richting provincie opent perspectieven om deze laatste o.a. in te zetten in de gedeelde provinciale taakstelling omtrent algemene landschapszorg.

Verder dient, bij de herziening van het PRS West-Vlaanderen, het landschap als integrerend principe te fungeren voor de verschillende deelruimtes. Ook erfgoedthema's (WO I, wederopbouw, kasteeldomeinen, verhalen) worden best daarin meegenomen.

Interacties met andere acties:

- *Actie 2.2.: Bedrijventerreinen in landschappelijk kwetsbare plattelandsgebieden*
- *Actie 2.3: landschappelijke inpasbaarheid solitaire bedrijfsvestigingen*
- *Actie 3.1 Glastuinbouwontwikkeling*
- *Actie 3.2: Het landbouwbedrijf in z'n omgeving*
- *Actie 5.3. beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructuur;*
- *Actie 6.3.: Verrommeling op het platteland;*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: MINAWA, Inagro, POM, dienst ruimtelijke planning, regionale landschappen, dienst vergunningen.

Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsket

Agendering andere beleidsinstanties: VLM, ANB

Stand van zaken:

De regionale landschappen worden momenteel al volledig gefinancierd vanuit de provincie. Dit moet leiden tot nog sterke samenwerking en partnerschap tussen beiden.

In Zuid-West-Vlaanderen is het Stadslandschap Leie&Schelde opgestart. Samen met de 3 bestaande regionale landschappen en het Stadslandschap 't West-Vlaamse Hart vormt dit het sluitstuk om tot een

provinciedekkende inzet van regionale landschappen te komen (weliswaar m.u.v. de verstedelijkte kustregio).

Met de goedkeuring van het PDPOproject bedrijfsintegratie kan in de komende periode, ten minste op het vlak van bedrijfsintegratie (landbouw), werk worden gemaakt van intraprovinciale afstemming en pooling.

Bij de invulling van de deelruimtes wordt landschap weerhouden als integrerend principe.

De Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddiensten kregen ook een taakstelling op het vlak van landschap waardoor er eventuele concurrentie of interferentie kon ontstaan met de regionale landschappen. Dit wordt vermeden door het opmaken van heldere taakafspraken tussen de regionale landschappen en de nog op te richten IOED's.

Vooruitblik:

Voor de periode 2015-2017 komt de nadruk te liggen op het optimaliseren van de bestaande provinciale landschapswerking.

Denken we hierbij maar aan de uitvoering van het PDPOproject 'bedrijfsintegratie' dat voor een opstap kan zorgen tot betere samenwerking tussen alle betrokken diensten.

Met de opstart van het Stadslandschap Leie&Schelde wordt verder werk gemaakt van de provinciedekkende uitrol van de regionale landschappen waartoe werd besloten na de overheveling van de regionale landschappen naar de provincie.

In die komende periode wordt ook verder werk gemaakt van de invulling van de deelruimten.

Actie 5.3. Beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructuur.

Een taakstelling die nauw aansluit bij die provinciale gebiedsinrichting, landschapsopbouw en –zorg is het onderhoud en beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructuur.

Het beheersvraagstuk valt uiteen in een organisatorisch en financieel luik.

- Loket Onderhoud Buitengebied LOB

Het loket draait nu proef als leaderproject in de regionale landschappen West-Vlaamse Heuvels, IJzer en polder. Focus van hun werking ligt op de organisatie van het beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructuur op het publiek domein. Elementen als voldoende concentratie van infrastructuur, inzet sociale economie, inzet agrobiëbeheer moeten verder onderzocht worden bij het nadenken over verderzetting en/of verruiming.

- Financieel

De beheerskosten liggen voor een flink deel bij de gemeentebesturen. Gemeenten die aanmerking komen voor het plattelandfonds (19 in West-Vlaanderen), kunnen kiezen hierop in te zetten. Anderzijds springt de provincie gemeenten en/of polderbesturen bij voor onderhoud van groenstructuren die zijn gecreëerd i.v.m. ruilverkaveling of landinrichting.

Uniek is dan weer de samenwerkingsovereenkomst met Heuvelland voor het beheer van het (provinciale) wandelnetwerk.

Berekenen van effectieve beheerskosten (o.a. via het LOB) en zoeken naar alternatieve financiering (o.m. toeristische belasting) zijn verdere opdrachten.

Interacties met andere acties:

- *Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland*
- *Actie 5.1: Provinciale gebiedsinrichting*
- *Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapsopbouw en –zorg*
- *Actie 6.3.: Verrommeling op het platteland;*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: MINAWA, Westtoer, regionale landschappen
Actie gebiedsgerichte werking/plattelandloket

Stand van zaken:

Via het, onlangs goedgekeurd, PDPO III project LOB II wordt gezocht de werking van het loket onderhoud buitengebied in de Westhoek te verdiepen en op te starten in het Regionaal landschap Houtland. Daarbij is één van de doelstellingen het berekenen van de beheerskost van de landschappelijke en recreatieve infrastructuur per deelnemende gemeente.

Verder wordt gezocht het LOB, na afloop van het project, in te bedden in de reguliere werking van de regionale landschappen.

Er is, voor 2015, opnieuw een oproep tot projecten i.k.v. het Plattelandsfonds met ook ruimte voor projecten in de sfeer van beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructuur.

Vooruitblik:

Het plattelandsfonds zal gebundeld worden met het federaal grootstedenbeleid en de stadsvernieuwingprojecten in een investeringsfonds.

De toekomst is onzeker al geeft het Vlaams regeerakkoord aan wel te willen zorgen voor beperkte administratieve last, de bijdrage aan plattelanddoelstellingen, de specificiteit van de afbakening van de doelgroep en de verdeling van de middelen die het huidige plattelandsfonds kenmerken, maximaal te respecteren.

De goedkeuring van LOB II geeft de regionale landschappen de mogelijkheid om de werking van hun LOB te optimaliseren en uit te breiden; dit in het licht van een gebiedsdekkende uitrol van het instrument.

Actie 5.4. naar een functioneel wegennet op het platteland

De opmaak van functietoekenningsplannen laat toe om, na grondig studiewerk en het toewijzen van een functie aan lokale wegen, elk type weg dusdanig te gaan inrichten dat het verkeer meer 'geleid' wordt en oneigenlijk gebruik van die plattelandswegen wordt tegen gegaan. Richtinggevend hierbij is het voorbeeldenboek 'Aanpak Sluipverkeer' zoals opgeleverd door het IPO.

Vanuit de provincie kunnen we de gemeenten ondersteunen bij de opmaak en implementatie van functietoekenningsplannen op streekniveau.

Inzake trage wegen beleid is de hernieuwde afsprakennota mbt 'Methodiek voor buurtwegen en trage wegen (Provincie, 2013) het werkkader.

Elementen hiervan zijn de inzet van de buurtwegentoets bij provinciale RUP's en gemeentelijke RUP's, een verdere, geleidelijke uitbouw van de digitale atlas der buurtwegen (geoloket Trage wegen) en de keuze om, als kennispartner, de gemeenten methodisch te gaan ondersteunen bij hun trage wegenbeleid oa op het vlak van kaartanalyse, terreinventarisatie, best practices, natuurtechnische inrichting, e.a. Ook werd afgesproken om een meer doorgedreven inzet vanuit de provincie bij de uitvoering op het terrein (zoals het zelf aankopen of subsidiëren van derden voor aankoop van gronden, het af leveren van technisch advies vanuit de dienst mobiliteit of het financieel tussenkomen bij de inrichting..) te koppelen aan eigen provinciale beleidsdoelstellingen zoals de hoger vermelde gebiedsinrichting.

Interacties met andere acties:

- *Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland*
- *Actie 5.1: Provinciale gebiedsinrichting*
- *Actie 5.3. Beheer van landschappelijke en recreatieve infrastructuur.*

*Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: Mobiliteit, vergunningen, Westtoer, MINAWA, domeinen, regionale landschappen
Actie gebiedsgerichte werking/plattelandloket*

Stand van zaken:

Op 26 januari 2015 werd de infosessie 'Trage wegen. Nieuwe regelgeving voor trage wegen: kansen en uitdagingen' georganiseerd. De bijhorende brochure schetst voor het eerst, op een gecoördineerde manier, het volledige trage wegen beleid van de provinciale diensten.

Samen met de regionale landschappen werd, voor geïnteresseerde diensten, door de dienst gebiedsgerichte werking een intervisie Trage Wegen georganiseerd.

Binnen het provinciaal plattelandprogramma 2014-2020 (PDPO III) werd ruimte gemaakt voor de ondersteuning van trage wegen projecten.

De digitale atlas der buurtwegen wordt verder uitgebouwd tot hét digitale platform inzake trage wegen.

Wat de opmaak van functietoekenningsplannen betreft, kon worden vastgesteld dat de effectieve uitwerking van maatregelen op het terrein op zich laat wachten.

Vooruitblik:

Via de realisatie van de afsprakennota "trage wegen aanpak West-Vlaanderen 2013" wordt het trage wegenbeleid van de provincie in de komende periode verder gezet; dit al dan niet via PDPO III- projecten.

Actie 5.5. Integraal Waterbeleid

Integraal waterbeleid, ook onderschreven door de provincie, impliceert, op gebiedsniveau, de afstemming tussen verschillende maatschappelijke belangen (landbouw, economie, recreatie, natuur, ...), de zoektocht naar nuttige win-win realisaties en de samenwerking hiervoor met verschillende partners (Aquaflin, Vlaams Gewest, gemeenten, bedrijven, grensregio's, ...).

- Beperking van vervuiling van water en afkoppelen van afvalwaterstromen van de waterlopen. Werken aan betere waterkwaliteit is een winst voor zowel gebruiksmogelijkheden als natuur(verbindings)waarden. Het gaat hierbij enerzijds om het in situ aanpakken van de nitraatdruk in oppervlaktewater gekoppeld aan flankerende acties MAP-beleid (o.a. de waterkwaliteitsgroepen), erosiebestrijding, de beperking op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (gemeenten, landbouwers, particulieren), het mee makelen van prioritering van afkoppelprojecten voor huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater en het tegengaan van puntvervuiling door het uitbouwen van openbare vul- en spoelplaatsen.
- Geschikt water van voldoende kwaliteit op de juiste plaats krijgen of houden. Zo is de verzilting van de polders een bedreiging voor zowel de landbouw- als de natuursector, zijn er langere periodes van droogte en is beschikbaarheid van voldoende grondwater vooral in Zuid-West-Vlaanderen problematisch. Vernieuwende technieken om de waterkwaliteit van alternatieve bronnen te verbeteren moeten de nodige kansen krijgen. De afkoppelingswerken die momenteel worden uitgevoerd door Aquaflin (scheiden hemel- en afvalwater) zorgen dan weer voor meer hemelwater in de grachten wat opportuniteiten biedt voor de landbouwbedrijfsvoering. Een goed onderhouden fijnmazig grachtenstelsel met aandacht voor het bovenstrooms vasthouden van water is hierbij cruciaal.
- Bestrijden van wateroverlast mogelijks gekoppeld aan watervoorziening voor land- en tuinbouw. Gecontroleerde overstromingsgebieden van de overheid en blauwe dienstverlening via private waterbufferbekkens van landbouwers.

Mits een gepaste natuurtechnische aanleg en beplanting kunnen deze bekkens ook een ecologische meerwaarde krijgen bv i.k.v. natuurverbodings- en IHD-doelstellingen.

Interacties met andere acties:

- *Actie 3.3: Innovatie verbredingsactiviteiten en maatschappelijke diensten*
- *Actie 5.6. Gebiedsgerichte inzet op klimaatadaptatie en duurzame energie*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: Inagro, dienst waterlopen, MINAWA, Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Stand van zaken:

De dienst waterlopen gaat verder met de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) in het kader van waterbeheersing. Waar mogelijk worden die, in samenwerking met de dienst Minawa, ecologisch ingericht.

De dienst waterlopen heeft haar actieterrein sterk zien groeien omwille van de overname van het beheer van de waterlopen categorie 3 van de gemeenten. Omwille van de vaak vastgestelde problemen met het respecteren van de afstandsregels m.b.t. waterlopen (5 meter voor het onderhoud en 1 meter waar er geen grondbewerkingen mogen worden uitgevoerd of bestrijdingsmiddelen mogen worden gebruikt) werd de campagne 'Bluoft e beke van de beke' opgestart.

Via het deelproject Smarter Agro van het Open Ruimte Platform wordt geëxperimenteerd met de inzet van private waterputten in de strijd tegen wateroverlast (Tielt/ Pittem).

Via haar werking als erkend Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB) werkt Inagro verder aan de begeleiding van landbouwers i.k.v. het flankerend beleid voor MAP V.

Daarnaast wordt nog ingezet op erosiebestrijding, reductie van gewasbeschermingsmiddelen en het vinden van alternatieve vormen van waterbevoorrading.

Wat de integraal waterbeheerprojecten (IWB-project) betreft, zien we volgende inzet:

- Bornebeek:
  - prioritering afstroomgebied Bornebeek voor afkoppelen huishoudelijk afvalwater, wegwerken knelpunten doorstroming spoorweg/ autosnelweg, opnemen acties binnen inrichtingsplannen Sint-Amandus en Nieuwenhove-Gruuthuse: IBA's melkhuysjes, Buffering stroomopwaarts Hazelaarstraat, Buffering langsrachten E40).
  - Integraal waterproject op de Bollaertbeek (Voormezele): dienst Waterlopen trekt dit.
- Werking rond de Steenbeek/Rhonebeek in het Blankaartbekken rond waterkwaliteit (mest, gewasbeschermingsmiddelen, zwevende deeltjes afkomstige van erosie, ...), erosie en duurzame landbouwpraktijken.
- Werking rond de Kleine Kimmelbeek (op vraag van stad Ieper en gemeente Heuvelland) vooral op het vlak van erosie en in slipstream ook waterkwaliteit.
- Zoeken naar een oplossing voor het afvalwater uit horecazaken op de Kimmelberg dat nu nog zonder zuivering wordt geloosd.
- Herstel fijnmazig netwerk grachten in de kom van Lampernisse en in het projectgebied '3 mussen.
- Wateroverlast en watervoorziening voor landbouw:
  - werking rond de Grote Kimmelbeek met de inzet van private waterputten voor waterretentie, verbeteren van waterkwaliteit en irrigatiewater voor de landbouw.

Vooruitblik:

Via de diverse, hierboven vermelde sporen wordt verder ingezet op integraal waterbeleid.

Actie 5.6. gebiedsgericht inzetten op klimaatadaptatie en duurzame energie

De klimaatadaptatie zal het o.a. het watersysteem onder druk zetten. Dit verhoogt de noodzaak aan brongerichte maatregelen en gebiedsgerichte inzet van beheersovereenkomsten m.b.t waterretentie, de (voorlopig enkel in proef)peil gestuurde drainage en waterpeilbeheer in polders....

De klimaatwijziging heeft wellicht ook invloed om steeds meer voorkomen van invasieve exoten die zowel de waterlopen als landbouw- en natuurgebieden bedreigen. Het beheer hiervan is een belangrijke uitdaging waar gebiedsgericht en sectoroverschrijdend dient op te worden ingezet. Dit sluit nauw aan bij het eerder geopperde adaptief faunabeheer (actie 3.4.)

De klimaatadaptatie vraagt ook een transitie naar meer hernieuwbare energie. Naast de belangrijke uitdaging die het inpassen van die energieproductie in een plattelandscontext met zich meebrengt, zet de provincie (POM) in op visie-ontwikkeling (i.k.v. het project 'Energy Vision North Sea Region) , op de begeleiding van energieproducenten (waaronder landbouwers), het opzetten van pilootprojecten en neemt ze deel aan een nieuwe IPO themawerkgroep inzake het lokaal en regionaal valoriseren van biomassastromen uit landschapsbeheer.

Interacties met andere acties:

- *Actie 2.5: Ondersteuning rurale economie*
- *Actie 3.3: Innovatie verbredingsactiviteiten en maatschappelijke diensten*
- *Actie 3.4: agrobiodiversiteit*
- *Actie 5.5. integraal waterbeleid*

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst ruimtelijke planning, dienst vergunningen Inagro, POM, dienst economie, MINAWA

Actie dienst gebiedsgerichte werking/plattelandsloket

Agendering bij andere beleidsinstanties: IPO

Stand van zaken:

Het Provinciaal Plattelandsprogramma 2014-2020 omvat een budgetlijn om klimaat gerelateerde projecten te ondersteunen.

Vanaf 2014 organiseert het provinciebestuur, onder voorzitterschap van gouverneur Carl Decaluwé, een gecoördineerde bestrijding van de Reuzenberenklauw in West-Vlaanderen. Dit wil zeggen dat alle betrokken overheidsdiensten met elkaar afspreken wie wat doet en waar. Provinciale betrokkenheid is er vanuit MINAWA en de dienst waterlopen.

Het recentelijk goedgekeurde PDPOproject 'Faunaplan Houtland' heeft de betrachting om voor het grondgebied van het regionaal landschap Houtland een evenwicht te zoeken tussen het bestrijden van ongewenste en het stimuleren van gewenste diersoorten.

Alveringem, Anzegem, De Haan, Diksmuide, Roeselare en Wingene werden door de Provincie West-Vlaanderen geselecteerd als pilootgemeenten voor een provinciaal project rond de inplanting van kleine windmolens (tot 15 m masthoogte). Daartoe zal een gemeentelijke beleidskader opgesteld worden wat moet resulteren in een leidraad die ook door de andere gemeenten kan gebruikt worden. Het is de ambitie van de Provincie om dit pilootproject tegen eind 2015 af te ronden.

Sedert eind 2014 werkt de provincie aan een provinciaal klimaatbeleid en bouwt hiertoe verder op een klimaateffectedsboek dat de mogelijke gevolgen van klimaatverandering in West-Vlaanderen in beeld brengt.

Daarna volgt de opmaak van een thematisch beleidsplan.

De provincie ondersteunt hierbij ook de gemeenten in hun klimaatbeleid en is officieel erkend als territoriaal coördinator van het Burgemeesterconvenant.

De IPO themawerkgroep inzake het lokaal en regionaal valoriseren van biomassastromen uit landschapsbeheer is opgestart met als West-Vlaamse case 'Elzensingels Vleteren'.

Vooruitblik:

De komende jaren wordt volop werk gemaakt van een provinciaal klimaatbeleid. Ook het platteland zal zijn steentje moeten bijdragen aan dit beleid. Afstemming tussen beide beleidsvelden is dan ook logisch. Dit kan bv. door regelmatig overleg tussen beide coördinatoren, afstemming via de begeleidingsstructuren, het plattelandsbeleid en z'n diverse onderdelen te screenen op klimaat (via de, nog te ontwikkelen, klimaattoets) en, waar nuttig en wenselijk, ook meer aandacht in te brengen voor klimaatmitigatie en – adaptatie in het lopende plattelandsbeleid.

Doelstelling 6. VERSTERKEN VAN DE IDENTITEIT VAN HET PLATTELAND

Probleemstelling

Het West-Vlaamse platteland heeft geen éénduidige identiteit maar laat zich vertalen in onderscheiden streekidentiteiten. Hierbij spelen zowel het wijgevoel (intern) als het imago (extern) een belangrijke rol bij de belevingswaarde van dat platteland.

Verstedelijking, residentialisering, het toepassen van stedelijke concepten in plattelandcontext en het opduiken van nieuwe functies die tot ruimtelijke transformaties zetten deze identiteit onder druk. Op die manier krijgen we een verrommeling en vervlakking van de eigenheid : alles begint op elkaar te lijken.

Aanpak

Het 'bewaken' en 'versterken' van die identiteit is echter geen apart beleidsdomein. Ook hogerop vermelde doelstellingen zoals het bewaken van de basiskwaliteiten van het West-Vlaamse platteland dragen bij tot identiteitsopbouw.

We beperken ons hier toch een aantal specifieke aandachtspunten en thema's.

Samenvatting werking 2015 - 2017

Identiteit is niet alleen een zaak van het verleden. Zo zien we dat de West-Vlaamse RESOC's met hun regional branding vooral hun hedendaagse kwaliteiten en speerpunten willen uitdragen.

Via de **WinVormwerking** wordt er dan weer gestreefd naar een kwalitatieve vormgeving van investeringsprojecten op het platteland.

Voor WinVorm is 2015 een echt sleuteljaar: enerzijds is het een jubileumjaar (15 jaar werking) anderzijds dient een nieuwe overeenkomst tussen de partners worden uitgewerkt voor de periode 2016-2019.

Ander speerpunt binnen deze doelstelling is de werking rond de **toekomst voor parochiekerken**. In de voorbije (PDPO)periode werd via een groot aantal cases onderzocht hoe die herbestemmingen best zouden gebeuren.

Deze informatie werd verspreid via het kennisplatform kerken.

De komende jaren zullen we een aantal effectieve realisaties zijn. Financiële ondersteuning vanuit het provinciaal plattelandsprogramma (PDPO III) is voorzien.

De gebiedsgerichte werking, samen met de dienst cultuur (aflopend), zorgt dan weer voor een waardering van het aanwezige **erfgoed als onderlegger voor de identiteit**; dit onder meer in de provinciale recreatieve bestemmingsgebieden.

Als voorbeeld kan zeker het landschapspark Bulskampveld aangehaald worden waar de productontwikkeling de komende jaren (al dan niet via projectwerking) gebaseerd zal zijn op een recentelijk opgeleverde ontwikkelingsvisie 'met erfgoed naar identiteit'.

Zuid-West-Vlaanderen zet dan weer in op 'arbeid en migratie' als thema gebaseerd op een studie rond industrieel erfgoed in het zuiden van de provincie.

De werking van dienst cultuur is daarentegen provinciedekkend.

Wel specifiek voor het platteland is de werking inzake agrarische collecties waarvoor de dienst een provinciaal collectie- en depotbeleid uitwerkt maar dat, gezien de interne staatsvorming, uitdovend is van aard.

Actie 6.1. Karakteristieke (erfgoed)thema's als sterkhouders voor streekidentiteit

Erfgoed vormt mee een hedendaagse cultuur-historische identiteitslaag van de streek zoals bij vlas-, oorlogs- en/of landelijk en agrarisch erfgoed. De strategie omvat een aantal elementen :

- Ruimtelijke verankering

Door programma's zoals 'behoud door ontwikkeling' in de Brugse regio wordt gezocht dat erfgoed ook te verankeren in het PRS bij het opladen van de deelruimten.

- Eigen initiatieven van de provincie

Via deze eigen initiatieven met een coördinerend en bovenlokaal karakter wil de provincie zich profileren door impulsen te geven, experimenten te stimuleren, expertise op te bouwen en verder te sensibiliseren.

- Ontsluiting van immaterieel erfgoed via beeldbanken, verhalenreeksen, opleiding gidsen etc...Hier is er verder nood aan selectie, registratie, opslag en productontwikkeling.
- Professionalisering van kleine (plattelandsmusea). Netwerkvorming wordt hierbij aangevuld met begeleiding. Er is nood aan nieuwe concepten (ruimer dan 'museum') om het verhaal te brengen.
- Agrarische collecties : Het Centrum voor agrarische geschiedenis legt momenteel de basis voor een provinciaal collectie- en depotbeleid voor de vele en rijke agrarische collecties in West-Vlaanderen Er wordt hierbij een methodiek ontwikkeld voor de registratie, waardering, selectie en valorisatie van het agrarische erfgoed, ook toepasbaar voor andere voor collecties agrarisch erfgoed buiten de provincie.
- Een regierol op het vlak van depotbeleid. In de eerste plaats zet de Provincie in op de optimalisering van de collectiezorg in situ. Daarvoor is een uitgebreide dienstverlening voorhanden, met onder meer twee depotconsulenten, een uitleendienst, de erfgoeddatabase en –website erfgoedinzicht.be... Depotinfrastructuur kan via het erfgoedreglement worden ondersteund. Bij de bouw van regionale erfgoeddepots is de Provincie tot nog toe initiatiefnemer samen met de Stad Ieper en CO7 in Ieper. Al deze initiatieven zorgen voor expertise- en collectie-uitwisseling en een dynamischer en professioneler omgang met erfgoed. Dat erfgoed kan dan gericht worden ingezet in de regio's bij streekeducatie en verder ook als ondersteunend materiaal bij landbouweducatie.

- Streekidentiteit is echter meer dan erfgoed alleen!

Belangrijk is aandacht voor een integrale identiteitsstrategie waarbij ook landschap, landbouw, natuur .. samen aan bod komen.

- Betrokkenheid bewoners

Hierbij moet een bijzondere aandacht gaan naar het betrekken van bewoners en gebruikers via sensibilisering en advies bij veranderings- of verbouwingswerken. Vooral actieve of voormalige boerderijen waar niet beschermd erfgoed aanwezig is, komen hierbij in beeld.

Interacties met andere acties:

- *Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland*
- *Actie 3.2: Het landbouwbedrijf in z'n omgeving*
- *Actie 4.1: Dorpenstrategie*
- *Actie 6.5 Regional Branding*

Actie van Gebiedsgerichte Werking/Plattelandsket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst cultuur, Inagro, Westtoer, regionale landschappen

Stand van zaken:

- Noord-West-Vlaanderen:
  - Het programma 'behoud door ontwikkeling' werd in de Brugse regio uitgewerkt als een strategisch ruimtelijk project (ontroerende dorpen) dat echter niet weerhouden werd door de Vlaamse overheid.
  - M.b.t. het Landschapspark Bulskampveld werd recentelijk een Ontwikkelingsvisie landschapspark Bulskampveld genaamd 'met erfgoed naar identiteit' opgeleverd.
- Zuid-West-Vlaanderen:
  - studie industrieel erfgoed => De uitwerking van de studie rond industrieel erfgoed resulteerde in een vervolgpriject rond Arbeid en Migratie. Dat is een geïntegreerd project rond economie, erfgoed en diversiteit.
  - Voor de inhoudelijke invulling van de Trimaarzate, guldensporenpad en Streuvelsnetwerk werd door het Centrum voor Agrarische Geschiedenis een erfgoedvooronderzoek gedaan.
  - Kleinere musea zullen worden ingeschakeld in een nog te ontwikkelen educatief streekprogramma naar model van zoom@regio in Midden-West-Vlaanderen.
- Westhoek:
  - Via het project 'Verhalen voor onderweg' wil men de streekidentiteit van de Westhoek expliciteren. Er zijn twee doelstellingen:
    - het versterken van de verbondenheid en betrokkenheid van inwoners met hun streek;
    - de profilering naar bezoekers toe.

De drie hoofdverhalen (oorlog, landschap en grens) zijn de omvattende thema's die de Westhoek als streek kenmerken. Het project loopt in Heuvelland, het Hoppeland, de Ieperboog en de IJzer- en Handzamevallei.

In elk gebied wordt een tentoonstelling, een activiteitenprogramma en een blijvend aanbod (vnl. publicaties en wandel- en fietsroutes) rond een bepaald thema uitgewerkt.
- dienst cultuur:
  - De werking van de dienst cultuur is eerder provinciedekkend en niet echt specifiek gericht op het platteland. Uitzondering hierop is de werking rond agrarische collecties waarvoor de dienst een provinciaal collectie- en depotbeleid uitwerkt maar dat, gezien de interne staatshervorming, uitdovend is van aard.

Vooruitblik:

- De Ontwikkelingsvisie landschapspark Bulskampveld wordt de basis voor een verdere inhoudelijke invulling van het park waarbij het gedetecteerde erfgoed samen met andere elementen gebruikt kunnen worden bij productontwikkeling.
- Nieuwe thema's binnen 'verhalen van de Westhoek':
  - Eetbaar landschap (Heuvelland, Ieperboog, Hoppeland, 2016);
  - Underground (Heuvelland, Ieperboog, 2017);
  - Vreemde vogels (IJzer- en Handzamevallei, 2015-2016);
  - Overstroombaar landschap (IJzer- en Handzamevallei, 2017-2018).
- Door de interne staatshervorming valt, vanaf 2017, de werking van de dienst cultuur weg.

Actie 6.2. Toekomst parochiekerken op het platteland

Plattelandsgemeenten bevinden zich bij de discussie over de toekomst van de parochiekerken in een specifieke situatie. Het gaat vaak om kerken in heel kleine plattelandskernen die heel beeldbepalend zijn. De financiële draagkracht van de gemeenten is kleiner om er gemeenschapsfuncties in te integreren en de private markt is minder geïnteresseerd in de gebouwen. Daarnaast ligt de denkoefening over de toekomst van de parochiekerken heel gevoelig op het platteland.

Via de oprichting van een provinciaal kennisplatform parochiekerken en het aanbieden van een begeleidingstraject van de lokale besturen inzake concrete herbestemmingsdossiers, wordt gezocht de lokale besturen hierin bij te staan.

Interacties met andere acties:

- Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland
- Actie 4.1: Dorpenstrategie
- Actie 6.4. Kwalitatieve vormgeving en inpassing projecten in hun plattelandsomgeving (WinVorm);

Actie van Gebiedsgerichte Werking/Plattelandsloket

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst cultuur, Westtoer

Stand van zaken:

Het provinciaal kennisplatform parochiekerken is operationeel en kwam tot op heden 5 keer samen.

Het begeleidingstraject, deels gefinancierd via PDPO en getrokken door wvi en Leiedal, is afgesloten op 30 juni 2015. 21 concrete cases werden uitgewerkt

Hierbij werd onderzocht of de suggesties voor herbestemming of nevenbestemming op een kwalitatieve en budgettaire verantwoorde manier kunnen worden uitgevoerd. In de meeste dossiers waren naast de gemeenten ook vertegenwoordigers van de parochie en kerkfabriek betrokken in de gesprekken.

Afgeleide van deze cases is een handleiding die tevens ter beschikking zal worden gesteld van de gemeentebesturen.

De dienst cultuur werkte dan weer, voor de lokale besturen en kerkfabrieken, een aanbod uit m.b.t. religieuze objecten en interieurelementen.

Dat aanbod omvat de inventarisatie en waardering van het erfgoed. De Monumentenwacht treedt hierbij adviserend op.

Vooruitblik:

De problematiek van de parochiekerken zal de komende jaren alleen maar urgenter worden. Financiering voor een begeleidingstraject is er niet meer vanuit het provinciaal plattelandsprogramma (PDPO III), wel zijn er financiële ondersteuningsmogelijkheden vanuit het nieuw Ontroerendergoeddecreet en het decreet van 12/07/2013 m.b.t. subsidies voor niet-beschermd gebouwen van de eredienst.

Wel kan verwacht worden dat een aantal effectieve realisaties zullen worden ingediend bij het provinciaal plattelandsprogramma (PDPO III) ter cofinanciering van de uitvoering ervan.

Actie 6.3. Verrommeling op het platteland

Een specifieke uitdaging vormen de vele kleine 'verstoringen' die opgeteld kunnen leiden tot toenemende 'imagoschade' voor het platteland. We denken hierbij reclameborden en hiertoe omgebouwde aanhangwagens die in het landschap worden achtergelaten maar ook de onaangepaste vormgeving van vangrails, transformatorcabines, afsluitingen, waarvoor betere rurale alternatieven bestaan, de wildgroei aan bebording en de problematiek van het zwerfvuil.

Via een positieve strategie en communicatiecampagne moet aan een omslag worden gewerkt. Maar het signaal om zorg te dragen voor een aantrekkelijk platteland overstijgt deze 'dossiers'. Het is een uiting van het streven naar een bewust en zorgzaam platteland ...

In overleg met het Vlaams gewest kan gestreefd worden naar een beteugeling van reclame-acties langs gewestwegen. In een proefzone wordt hieromtrent initiatief ontwikkeld.

Bepaalde gemeenten hebben reeds goede reglementen om langs gemeentewegen reclame tegen te gaan. Hier kunnen anderen van leren.

In de eigen werking kan dan toegezien worden aan een rationalisatie van de toeristisch-recreatieve bewegwijzering.

Wat het zwerfvuil betreft, kan het afsluiten van een charter met de vele wandel- en fietsclubs waarbij ze zelf geresponsabiliseerd worden, een waardevolle piste zijn.

Wat betreft de rurale vormgeving van infrastructuurprojecten zijn er ook 'winsten' te boeken. De pilootwerking, opgestart door de gebiedsgerichte werking landbouw en de VLM, inzake het vervangen van metalen vangrails voor veevangkooien wordt uitgebreid in een ruimer geografisch en financieel kader.

In de komende jaren zal er (omwille van decentrale energieproductie) nog veel geïnvesteerd worden in nieuwe transformatorcabines. In samenspraak met de netbeheerders Eandis en Infrax wordt gezocht om een nieuw ruraal prototype transformatorhuisje te laten ontwerpen en in productie te brengen.

Ook een samenwerking met de Vlaams Bouwmeester of een Vlaamse studiedag over vormgeving van kleine infrastructuurprojecten voor publiek nut zijn denkpesten om hieromtrent te werken.

Interacties met andere acties:

- Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland
- Actie 3.2: Het landbouwbedrijf in z'n omgeving
- Actie 5.2: Pooling provinciale inzet m.b.t. landschapsopbouw en -zorg
- Actie 6.4: Kwalitatieve vormgeving en inpassing projecten in hun plattelandsomgeving (WinVorm)

Actie van Gebiedsgerichte Werking/Plattelandsloket,

Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: Inagro, dienst mobiliteit, Westtoer, regionale landschappen

Agendering andere beleidsinstanties: VLM

Stand van zaken:

Tot op heden werd geen grootschalige gecoördineerde actie ondernomen m.b.t. dit thema.

Te vermelden valt wel de WinVormwerking waar via de lezingenreeks en de instrumenten voor selectie van ontwerpers gewerkt werd op de ruimtelijke kwaliteit op het platteland.

Verder werd in de Brugse regio gewerkt op de vervanging van de metalen vangrails door meer landschappelijk inpasbare constructies (veelal van hout). Spontane vervanging van die veevangkooien gebeurt weinig omwille van de hoge kostprijs van de alternatieven.

Vooruitblik:

Het is weinig waarschijnlijk dat er alsnog een grootschalige actie rond dit thema komt. Het blijft lastig alle betrokken partijen rond de tafel te krijgen. Binnen de WinVormwerking zal getracht worden verder te sensibiliseren om verrommeling tegen te gaan.

De werking inzake veevangkooien zal worden geëvalueerd. De bereikte resultaten zijn niet overtuigend.

Actie 6.4 kwalitatieve vormgeving en inpassing projecten in hun plattelandsomgeving (WinVorm)

De provinciale Kwaliteitskamer en de WinVorm-organisatie zijn gegroeid uit het provinciale plattelandsbeleid.

Binnen de lezingenreeks WinVorm wordt verder gezocht specifieke plattelandsuitdagingen te agenderen.

Ook bij de Oproep WinVorm (ondersteuning bij selectie ontwerpers) wordt gezocht, om, o.m. via de uitbreiding met een lightformule en de dorpenstrategie, de plattelandsgemeenten inhoudelijk en financieel te begeleiden bij hun streven naar kwaliteitsvolle investeringen in hun dorpen.

Interacties met andere acties:

- Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland
- Actie 4.1: Dorpenstrategie

*Actie van Gebiedsgerichte Werking/Plattelandsloket,
Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: dienst Ruimtelijke planning
Agendering wvi, leiedal, vlm, Vlaamse Bouwmeester.*

Stand van zaken:

2015 is een jubileumjaar voor de WinVormwerking die ondertussen 15 jaar bestaat. Via een academische zitting en een aangepaste lezingenreeks wordt dit extra in de kijker gezet.

Vooruitblik:

Belangrijk aandachtspunt in 2015 is de opmaak van een nieuw protocol tussen de partners provincie, wvi, Leiedal en Vlaamse Bouwmeester voor de periode 2016-2019.

Actie 6.5 Regional Branding

Gebiedsvermarketing (of "regional branding") is dan weer een belangrijke methodiek om lokale ondernemers op gebiedsniveau te ondersteunen. Gebiedsvermarketing impliceert investeringen in gebiedskwaliteit en een sterkere identiteit. Door een label of merknaam te gebruiken die de unieke kenmerken van het gebied benadrukken, krijgen de economische producten en diensten die eronder vallen een hogere marktwaarde. Op die manier wordt de plattelandseconomie (hoeve- en streekproducten, horeca, bedrijven, ...) versterkt en ontstaan nieuwe samenwerkingsvormen tussen rurale ondernemers.

Eerder uitgewerkte initiatieven zoals 'Westhoek Inspireert' en 'Streek van Smaak' worden gezocht verder te zetten.

Interacties met andere acties:

- Actie 2.5: Ondersteuning rurale economie
- Actie 2.6: kwalitatief uitbouwen van de toeristisch-recreatieve sector op het platteland
- Actie 4.1: Dorpenstrategie
- Actie 6.1. Karakteristieke (erfgoed)thema's als basis voor streekidentiteit

*Actie gebiedsgerichte werking/plattelandsloket
Opname door andere diensten en agentschappen van de provincie: economie, Inagro, POM, Westtoer, domeinen, Minawa*

Stand van zaken:

Door het Stad-landschap 't West-Vlaamse Hart werd Zoom@regio ontwikkeld. Dit is een innovatief concept rond omgevingsonderwijs waarbij leerlingen van de derde graad op een interactieve manier

kennis maken met hun eigen regio. Hierbij is ook aandacht voor de landbouw en economie in de streek.

Dergelijk aanbod zal ook worden uitgewerkt door het nieuwe Stadslandschap Leie & Schelde.

Wat Westtoer betreft maakt het uitdragen van de streekidentiteit en regional branding integraal deel uit van alle projecten waar op gewerkt wordt door Westtoer.

Zo worden er steeds een luik promotie voorzien om de gerealiseerde acties en de eigenheden van de streek te promoten bij inwoners, recreanten en toeristen.

Verder is regional branding steeds een onderdeel van de recentelijk herwerkte streekpacten; voorbeelden zijn:

- De Westhoek wil via een structurele regiomarketingstrategie, de 3 speerpunten uitdragen zijnde Agrocleantech, duurzaam bouwen en renoveren en innovatie in toerisme.
- Midden-West-Vlaanderen wil maximaal inzetten op het beter en gericht etaleren van succesvolle (kmo-) bedrijven. De sterke sector van de agro-voeding vormt hierbij een prima vertrekpunt vormen, naast andere performante sectoren zoals bouw en metaal. Bij dit alles wordt gezocht naar een doorgedreven en professioneel opgevatte imago 'make-over': economisch succesvol, dynamisch, topbedrijven op wereldniveau,...
- Zuid-West-Vlaanderen wil dan weer met de campagne "Maak het in Zuid-West-Vlaanderen" het streekimago van creatieve en ondernemende regio versterken als een aantrekkelijke regio voor ondernemingen, werknemers, studenten, bewoners en bezoekers.

Vooruitblik:

Regional Branding zal vooral zijn uitwerking vinden bij het concretiseren van de diverse streekpacten.